

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22.

(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... 1080 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej.

vasárnap 6 lej.

Bucarestiben 50 banival több

Ne legyen bűn...!

Nagyiratos község román telepesei tegnap panasszal járultak Aradmegye prefektusa elé. A deputációnak az iratosi magyar bíró ellen volt kifogása és ezért kereste fel küldött-ségileg a megye urát, hogy tőle a község-tanács feloszlatását és a bíró eltávolítását kérje. „Miféle szörnyű bűnt követett el az előljáróság és a bíró? — kérdezték a prefekturán a küldöttségtől — tallán esáltak, loptak, rosszul gazdálkodtak?” Kiderült, hogy mindezekről szó sincs. A községtanács lelkiismeretesen és hozzáértéssel vezeti a több ezer magyar lakosu község ügyeit, a bíró tisztességéhez és becsületességéhez pedig kétség sem férhet. Mi lehet tehát az a főbenjáró bűn, amiért a román telepesek nincsenek megelégedve a bíróval és a falu vezetőségével. A bűn valóban nagy: a bíró magyar ember és a községtanács tagjai is legnagyobb részben magyarok. Ezért kívánják a törpe minoritást képező telepesek az eltávolításukat.

A nagyiratosi községtanácsot a falu nagy többsége a választási törvény legpontosabb betartásával választotta meg, a falu bíróját pedig a felsőbb hatóságok is megerősítették állásában. Az a mód tehát, ahogyan a bíró és az előljáróság a község élére került, a törvényes és alkotmányos formák szerint történt és ez ellen senkisésem protestálhat. A panaszkozó telepesek maguk is beismerték, hogy a község vezetősége kifogástalanul végzi munkáját s a lakosság legteljesebb bizalmát bírja. Ilyen szempontból sem található tehát törvényes alap arra, hogy a jelenlegi tanácsot feloszlassák. Alkotmányos államban pedig nem történhetik meg az az injuria, hogy mert néhány telepesek pápább akar lenni a pápánál, azért mesterséges és mondvascinált jogalapot keressenek egy törvényes és normális helyzet felborítására.

Maguk a telepesek tudhatnák legjobban, akik hosszú időn át magyar uralom alatt éltek, hogy a régi Magyarország románlakta vidéken román községtanácsok vezették a falu ügyeit. Ott senki sem csinált káoszt abból, hogy a tulajdonképpen román nemzetiségű lakosság a magaválasztotta emberekre bízta a saját ügyeinek intézését. Ez természetes is, mert hiszen aki a községi adminisztrációt ismeri, tisztában van azzal, hogy milyen kavarodás és zavar származik abból, ha a lokális ügyeket kinevezett, népszerűtlen és nem közülük való előljáróság intézi. Éppen a közigazgatás folyamatosága és zavartalansága követeli, hogy a lakosság bizalmát bíró és arra érdemes férfiak álljanak a község élén még az esetben is, ha ez a bizalom a kisebbségi népréteghez tartozó egyének iránt nyilvánul meg.

Nagyiratos magyar lakossága a jelenlegi tanácsot tüntette ki bizalmával és ezideig nem is csalódott bennük: Tallán még Tomescu vezérellyel, a nagy tanácsfeloszlató sem tudna olyan törvényes okokat kikutatni, amelyek alapján a községtanács feloszlatható volna. Már pedig mi bízunk Georgescu prefektus józan ítélőképességében, igazságszeretetében és törvénytiszteletében, amikor fel sem tételezzük róla, hogy abszolutisztikus eszközökhöz nyuljon néhány turbuzgó sovíniszta kívánságára csak azért, mert magyar emberek eltávolításáról van szó. Ne legyen bűn az Romániában, ha valaki magyar.

A kilencedik év.

Irta: Jakabffy Elemér dr.

(Második és befejező közlemény). A szervezett nemzetkisebbségek második genfi kongresszusa után, melyet 1926. augusztusában tartottak, az európai közvélemény mindjobban felfigyelt a nemzetkisebbségek mozgalmára, mert a második kongresszus már részletes megoldási terveket is állított bizonyos kérdésekben a világ elé. Amikor tehát a kongresszus egész anyaga az 1927. év elején nyomtatásban is a szakkörök elé jutott, napisajtóban és folyóiratokban egyaránt olyan vita indult meg, amely várakozásainkat is felülmuta. Megszólaltak a legnagyobb nemzetek komoly és előkelő tényezői is, mert úgy érezték, a probléma megoldása az európai béke fentartásának egyik pillére lett. A nyilatkozatok sorát de Monzie francia szenátor cikke nyitotta meg a Berliner Tageblatt január 18-i 28-ik számában, a melyben döntőbírósi eljárást ajánl az államkormányok és a kisebbségi nemzetek vitáiban. Természetesen ezen feltűnést keltő állásfoglalás után pro és contra sok cikket olvashattunk. De nemcsak egyesek, hanem nemzetközi testületek is napirendre tűzték a kisebbségi problémát. A Népszövetségi Ligák Uniója kisebbségi szakosztálya február 23-án Brüsszelben megtartott ülésén hatalmas vita fejlődött a romániai és jugoszláviai kisebbségek helyzetéről; a tavasz folyamán az Interparlamentáris Unió vezetősége határozta el, hogy augusztusi párisi tanácskozásai napirendjére kerül a kisebbségi kérdésekben az eljárás reformja, ennek az elhatározásnak eredménye volt az a valóban nagyszabású vita, mely Párisban augusztus végén a különböző európai parlamentek tagjai között folyt. A Népszövetségi Ligák Uniójának május végén Berlinben tartott tárgyalásai ismét élénk érdeklődést keltettek problémánk iránt. Ez alkalommal egy politikai teadélután keretén belül nem kisebb eredményeket mint Sir Dickin-son, Bernstorff, Ruysse tanár, Madame Bakker, Dumfries, W. Martin stb. fejtették ki nézetüket arról, hogyan kellene nyugvó pontra juttatni a negyvenöt milliányi embertömeget közvetlenül, egész Európát pedig közvetetten érdeklő problémát.

A napisajtóban még alig némultak el a berlini fejtegetésekről érkező hírek, máris nagy feltűnést keltettek azok, amelyek Reválból és Rigából jöttek. Itt július 4-e és 9-e között az európai német kisebbségek képviselői gyűltek tanácskozásra, mely alkalomból az államhatalmak képviselői fogadták őket és Lettonia miniszterelnöke örömeinek adott kifejezést, hogy a német kisebbségek képviselői a fiatal lett köztársaság területét választották eszmecseréjük helyéül, melynek kisebbségpolitikája más országoknak példaadója lehet. — Csak természetes tehát, hogy amikor nemzetközi testületek, tudósok, politikusok, sőt kormányelnökök ilyen érdeklődést mutattak, a szervezett nemzetkisebbségi csoportok augusztus második felében megtartott harmadik kongresszusa is erősen foglalkoztatta Európa politikai köreit. Az érdeklődést csak fokozta az a disszonancia, mely a kongresszus végén támadt a németországi kisebbségek (lengyelek, lauzici szerbek és dánok) kilépésével. Azok, akik mozgalmunkat mindenképen elgán-

csolni igyekeznek, remélték, hogy a friz-kördésben támadt ellentétek szétvernek bennünket és csak később vették észre, hogy az aknamunka nem sikerült, a szervezett kisebbségi csoportok tulajdonképpen nagy része tántoríthatatlanul halad tovább a kijelölt uton. Hogy ez az ut a valódi európai békéhez vezet, azt elismerték az Interparlamentáris Uniónak néhány nappal később Párisban összegyűlt tagjai is, épúgy, mint azok az európai kiválóságok, akik október 7-én mint a Népszövetségi Ligák Uniójának tagjai Szófiában megint csak napirendre hozták a meg nem oldott kisebbségi kérdést.

Csak nagy vonásokban mutathattuk be ezeket az eredményeinket, melyek után feltehető a kérdés, vajon az a szerv, mely a megoldásra leghivatottabb, a Nemzetek Szövetsége, tett-e lépéseket, hogy ügyünket előbbre vigye, vagy legalább is hallhattunk-e ennek terneiből biztató szavakat? Ha a Nemzetek Szövetségéről esik szó, megint csak Giovanni Rosadi nagyszerű megállapítása jut eszembe:

„az emberek maguk előtt és egymásközt eltitkolják, amit tudnak, tiszteletet mimelnek az iránt, amit nem tisztelnek, megtűnnek s támogatnak elveket, szisztémákat, intézményeket, szokásokat és törvényeket, amelyekben nem hisznek és a hatalommal, melyet jognak hívnak, fölmentik, akit elítélnék és elítélik, kiról azt költik, hogy csodálják.”

A Nemzetek Szövetsége főnállása óta a lehető legmostohábban bánt a kisebbségek ügyével. Az Annuaire de la Société des Nations, Ottlik Györgynek e nagyszerű kézikönyve, pontosan kimutatja, hogy a sokezer kisebbségi panaszból huszonhárom jutott el a Conseil hármasszoros előkészítő bizottságáig, az ugynevezett Conseil a Trois-ig, négy ezekből itt akadott meg, vagyis a Tanács mindössze tizenkilenc panaszszal foglalkozott és ezek közül is megoldást — ha ezt ennek nevezni lehet — két esetben kaptak a kisebbségek, a lengyelországi német telepesek 2.700.000 aranyfrank, az erdélyi és bánági telepesek pedig 700.000 aranyfrank kártalanítással. Hogy ez a kártérítés milyen arányban áll a valódi kárral, azt megemlíteni fölösleges.

A Nemzetek Szövetségének vezetősége az év folyamán egy szelid leckét kapott és mi valahogy úgy érezzük: a kisebbségi szakosztálynak — amelynek éléről hallomás szerint Eric Colbant már át is helyezték — szinte jól jönne egy újabb kisebbségi panasz, hogy így a maga reputációját helyreállítsa. A leckét ugyanis ez a szakosztály költségvetése bemutatásakor kapta. A jövő évre 7000 frankkal többet kért, kizárólag tisztviselői fizetésének emelésére. Az olasz delegátus ennek a 7000 franknak törlesztését indítványozta, aminek az osztrák és német képviselők ellentmondottak, mert szerintük ennek a jelentéktelen összegnek törlése azt a látszatot keltené, hogy a Nemzetek Szövetsége kezdi a kisebbségi kérdést már egészen elhanyagolni. Hogy vajon a német és osztrák delegátusok szavaiban nem rejlett-e finom malicia, megállapítani nem tudjuk. De kétségtelen, hogy mikor az olasz megbízott visszavonta javaslatát azzal, hogy meghajol az érvek előtt, amelyek szerint a kisebbsé-

ségi szakosztálynak negyvenötmillió ember sorsára kell vigyázni, akkor azt hisszük, olyan finom diplomáciai leckét adott, amelyet az illetékesek jól megérdemelték. Ennél a csipkedésnél azonban sokkal nagyobb jelentőségű az az esemény, amely a szeptemberi ülészek végén történt.

E. Dandurand, a kanadai delegátus, aki a Nemzetek Szövetségének már elnöke is volt, felszólalásában több mindent érintve, végre is kimerítően foglalkozott a nemzetkisebbségek ügyével. Megállapította, hogy a nemzetiségi kérdés seholsem aktuálisabb, mint az európai kontinensen, miért minden kormány kötelessége volna, hogy az állampolgárok minden csoportját kielégítsék. Az ő rokonszenve minden esetben a kisebbségek oldalán volna, ott, ahol ezt az elvet a kormányok nem követik. Magam is — így folytatta Dandurand — a kanadai konföderációban egy kisebbséghez tartozom. Csakhogy az én kisebbségem domináns Quebec provinciában. Kanada az egész világnak példát mutathat a kisebbségi kérdés megoldásában. Itt minden nemzet-csoportnak joga van teljesen szabad kulturfejlődéshez és felfogásom szerint ezt a helyzetet kívánja a civilizáció magas foka. Dandurand beszéde végén felhívta az érdekelteket, fogadják el ezt az elvet. Elképzelhető, hogy a kanadai delegátusnak ez a beszéde milyen nagy feltűnést keltett a Nemzetek Szövetségének berkeiben, már csak azért is, mert Kanada épen ekkor egy tanácshelyet igényelt és így képviselőjének fejtegetései mintegy programot adtak s ez a nyílt és világos állásfoglalás a jelöltség szempontjából hátrányos is lehetett.

És a kanadai megbízott ezen szokatlan eljárása dacára a Tanácsba került. Most tehát először üdvözölhetünk ebben a testületben olyan tagot, aki magas tisztét a kisebbségi kérdés megoldásának programjával foglalta el. Hogy ezt a programját legalább részben megvalósíthatja-e, hogy a Nemzetek Szövetségénél

„Uj lángok, új hitek, új kohók, új szentek”
Vagy vagytok, vagy ismét semmi ködbe mentek”
erre a most ránk köszöntött esztendő ad majd feleletet.

Amde nemcsak a Nemzetek Szövetségének termeiből hallottunk ügyünket illetőleg némiképp megnyugtató programot, hanem ezt követően megnyilatkoztak a britt világbirodalom pártvezérei is olyképen, hogy ezek a nyilatkozatok szintén reményt nyújthatnak a szebb jövőre. Lloyd George megállapította, hogy a kisebbségi határozmányokat az érdekeltektől államok be nem tartották, Macdonald pedig azon felfogásának adott kifejezést, hogy a nemzetkisebbségek súlyos helyzete egyik legkomolyabb okozója lehet újabb háborus bonyodalmaknak. Ha figyelembe vesszük, hogy Angliában választások előtt állanak, melyekben azok a pártok, melyeknek élén Lloyd George és Macdonald állanak, komoly sikereket remélhetnek, sőt mindinkább valószínűvé válik, hogy a választások után ezek a férfiak a kormány tagjai is lesznek; ugy nyilatkozataikat komolyan értékelnünk kell. Hogy Angliában különben is a legnagyobb figyelemmel kísérik immár az utódállamok kisebbségeinek helyzetét, azt minden újságolvasó jól tudja.

Még nagy vonásokban sem volna teljes a kép, ha nem jeleznék azt a haladást, melyet az elmúlt évben a szakirodalom terén tapasztalhattunk. A könyvek és tanulmányok egész sora keletkezett, melyek kizárólag a nemzetkisebbségi probléma megoldásával foglalkoznak elsősorban német nyelven, de immár más világnyelveken is. Éveken át csak nekünk magyaroknak volt olyan folyóiratunk, amely kizárólag a nemzetkisebbségek, különösen pedig az utódállamok magyar kisebbségeinek problémáival foglalkozott. Egy kis büszkeséggel állíthatjuk, hogy akadt német publicista, aki erre reá mutatva, ezt követendő példának jelezte. És ime most már ott tartunk, hogy a lefolyt esztendőben úgy a német, mint más kisebbségek tulszárnyaltak rajtunk. A mi politikai szemlének keretei anyagi okokból nem változhattak abban a súlyos gazdasági helyzetben, amelyben a magyar kisebbség tagjai élnek és reményünk is alig lehet, hogy az egyetemes kisebbségi gondolatnak tökéletesebb szószólói lehetünk. Amde örvendénünk kell, hogy ennek a gondolatnak immár az elmúlt év folyamán olyan organumai keletkeztek, ame-

lyeket anyagilag sokkal erősebb nemzetkisebbségek tartanak fenn, de becsületesen szolgálják a közös célt. Ezek közül az egyik „Natio” cím alatt Varsóban jelenik meg és minden cikkét lengyel, német, francia és angol nyelven teszi közzé, s a másik pedig „Nation und Staat” címen Bécsben, amely kizárólag a német világnyelvet használja az európai német kisebbségek helyzetének ismertetésére, de emellett hasábjain vendégjogot ad más kisebbségeknek, elsősorban a magyarnak is. — Aki ezeknek a politikai szemléknek csak néhány füzetét lapozza át, érezheti, hogy a kisebbségi gondolat fejlesztése érdekében immár olyan munka folyik, melynek eredményei el nem maradhatnak. És, hogy a magyar állam területén élő magyar szellemvilág is helyes képet alkosson a kisebbségi gondolatról és helyzet-

ről, itt is állandó rovatot kaptunk a Magyar Szemle hasábjain, amelynek szerkesztő-bizottságában Bethlen István miniszterelnök vezet.

Ha az előadottak után belpolitikai helyzetünknek még mindig igen nagy nehézségeire gondolunk, ha ebben a mi helyzetünkben sok vigasztalót az elmúlt év eseményeiből sem meríthetünk, akkor is felmerül a kérdés, vajjon a magyar sajátosságok mellett az isteni Gondviselés ilyen rendelkezése nem válik-e hasznunkra, vajjon nem-e a mi érdekünk, amiről a költő így beszél:

„Ha van Isten, a földtől a fényes égig
Rángasson minket végig.
Ne legyven egy félpercnél békességünk,
Mert akkor végünk, végünk”.

Nagyarányu lopás egy timisoarai bankban.

Hatszáz ezer lejt loptak el a timisoarai Műmalom pénzbeszedőjétől.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától) Szenzációs és óriási méretű lopás történt ma délelőtt tizenegy órakor Timisoarán a Temesi Agrár Takarékpénztár központi helyiségében. A nagyszabású lopás így történt: Ma délelőtt 11 órakor megjelent a Temesi Agrár Takarékpénztár helyiségében Gebhart József a temesvári műmalom pénzbeszedője, egy másik társával együtt, hogy 800.000 lejt fizessenek be. Gebhardt nál egy sárga bőrtáskában 600.000 lej volt, míg társánál csak 200.000 lej. Gebhardt várakozás közben táskáját letette

egy szekre, ahonnan a táskát a 600.000 lejjel nyomtalanul eltűnt.

A megdöbbentő felfedezés óriási riadalmat keltett a bankban. Nyomban értesítették a rendőrséget, amely azonnal megkezdte a nyomozást. Gutu Atanáz rendőrigazgató, a bűnügyi osztály főnöke maga vezeti a vizsgálatot, egyelőre minden eredmény nélkül: a pénz megfoghatatlan módon eltűnt. Valószínűnek látszik, hogy a tettes már a műmalomtól kísérté figyelemmel a pénzbeszedőt s egy észrevétlen pillanatban keze közé kaparintotta a pénztáskát és eltűnt.

Bratianu Vintila nagybeteg.

Érelmeszesedése van és már kétszer ájultan esett le íróasztala mellől. — A miniszterelnök átadja a pénzügyminisztérium vezetését, mert súlyos beteg és pihennie kell. — Bratianu Vintila állítólag külföldre utazott.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Bratianu Vintila legszorgalmasabb embere volt a liberális pártnak. Bátyja a tekintélyt, ő a munkát képviselte. Miután az államkormányzás minden fázisa valamelyes kapcsolatban áll a pénzügyekkel, nem túlzás, ha megállapítjuk, hogy az országot tulajdonképen Bratianu Vintila vezette bátyja utasításai, illetve célkitűzései szerint. Amikor átvette a miniszterelnökséget, ez utóbbi szerep is reá várt és ő törhetetlen energiával igyekezett kettős és nehéz munkáját elvégezni. Ennek aztán az lett az eredménye, hogy nemcsak idegeit, hanem általában az egészségét is megtámadta a túlfeszített munka.

A karácsonyi szünet beálltakor úgy a miniszterek, mint a honatyák sietve távoztak pihenni. A lapok kommunikét közölték arról, hogy Bratianu Vintila is visszavonul mihailestí-i birtokára. De valójában nem ment el. Ott maradt Bucurestiben és reggeltől estig dolgozott a pénzügyminiszteri szobában. Csak épen karácsony első napjára utazott el Ploesti-be rokonaihoz, ahol ebéd közben hirtelen rosszul lett, elájult. Az orvosok szigorúan meghagyták neki ezután, hogy tartózkodjék a túlfeszített munkától, de Bratianu Vintila tovább folytatta megszokott életrendjét. Visszatért Bucurestibe és tovább dolgozott. Az ájulási rohamok megismétlődtek. Kétszer esett össze íróasztala mellett. Az orvosok súlyos foku arteriosclerosisist állapítottak meg és most már Bratianu Vintila is beáta, hogy a megkettőzött munkát nem folytathatja. Elhatározta, hogy a pénzügyminisztérium vezetésétől megváltik. Az utolsó napokban már csak arra gondolt, kit bizzon meg a fontos tárca vezetésével. A sok miniszterjelölt közül a választás végül Antonescu volt párisi követre esett, akiről nemrégiben irtuk meg, hogy a külföldi kölcsön ügyében párisi tőkecsoportokkal folytat tanácskozásokat.

Égészen megbízható körökből szerzett értesülésünk szerint Antonescut még e hét folyamán kinevezik pénzügyminiszterré. Ő reá várnak a külföldi kölcsön munkálatai és általában az ország pénzügyeinek a vezetése. Bratianu Vintila tisztán csak a miniszterelnöki teendő-

ket fogja végezni és visszavonul a párt tulajdonképeni vezetésétől is. Természetesen megmarad a liberális párt elnökének, de a párt belső, személyes ügyeinek vezetését Ducára bizza. Állapota miatt az orvosok nem aggódnak, de mindenesetre pihenést parancsolnak rá. Arról is beszélnek, hogy a közeljövőben több hetes üdülésre külföldi fűrdőre utazik.

Bratianu Vintila betegségével kapcsolatosan különben ma egy cluji délutáni napilap azt a szenzációs hírt közli, hogy Bratianu Vintila miniszterelnök az elmúlt éjjel hirtelen külföldre utazott. A lap szerint egy bécsi speciálista orvost keres fel, de utazásával kapcsolatban más célokat is kombinációba vettek. A lap hírt kellő fenntartással fogadjuk, miután az még nem nyert megerősítést.

Vizkeresztkor

nem dobnak keresztet a Marosba

A nagy hideg miatt változás történt a vízszentelési ünnepség programjában.

(Arad, január 4.) Ma állították össze illetékes helyem a Vizkereszt-ünnepség programját, amelyből — a nagy hideg következtében — elmarad a keresztnek a Marosból való kihozása. Az ünnepi istentiszteletet ebből az évből ugyanis nem a Marosparton, hanem a Piata Catedralei (Tököli-téren) a görög keleti katedrális előtt tartják meg. A program szerint délelőtt fél 11 órakor lesz az ünnepi istentisztelet, amelyet maga dr. Comsa Gy. Gergely püspök pontifikál. A misén résztvesznek a katonai és polgári hatóságok, a köztisztviselők és Arad notabilitásai. Xívonul a teljes aradi helyőrség is zenekarával és zászlóival. A vízszentelési ünnepség kezdetét 21 ágyulóvós fogja jelezni, majd az istentisztelet után az aradi helyőrség elvonul a katedrális előtt. Érdekes, hogy ma délelőtt is jelentkezett a polgármesternél egy tüzőlő, aki bejelentette, hogy szintén ki akarja hozni a keresztet a vízből és igen csalódottan távozott, amikor a tudomására hozták, hogy az idén nem lesz erre alkalma.

Aradváros megint az értékvémmel kísérletezik.

Általános felzudulás a kereskedők és iparosok körében az igazságtalan adónem ellen. — Megszűnnek a városi vámházak. — Erős takarékoskodást hirdet a város vezetősége.

(Arad, január 4.) Az Aradi Közlöny beszámolt mai számában arról, hogy a minisztérium több városi illeték szedését tiltotta be, ami a város jövő évi költségvetésének egyensúlyát teljesen felborította és a bevételeket körülbelül 15 millióval csökkentette. Ezzel a kérdéssel foglalkozott ma délelőtt az aradi permanens-bizottság, amelynek dr. Angel István polgármester beszámolt arról, hogy ma délelőtt felkereste az aradi kereskedelmi és iparkamarát, ahol érintkezésbe lépett Pacuraru Brutus kamarai főtitkárral és tárgyalást folytatott arról, hogy az eltörölt köveztvám helyett újra életbelépteti az ugynevezett értékvémmot, amely szerint minden Aradra behozott árut 0,25 százalékban megadóznak, azaz minden száz lej érték után 25 banit vetnek ki. Kijelentette, hogy ez a kérdés még nagyobb tanulmányozást igényel, mert Aradra nemcsak vasuton, hanem kocsin és autón is hoznak be árut. Az értékvám, amelyet a város már egyizben életbe akart léptetni, de akkor a kereskedelmi és iparkamara intervenciójára elállított ettől, minden árunál nagyobb összeget jelent mint az eddigi köveztvám, kivéve a fát.

A permanens-bizottság ezután áttért az eltörölt illetékek tagálására, amelyeknek eltörölése pontosan 11 millió 400.000 lejt tesz ki, kivéve a kataszteri illetéket, amely szintén néhány millió. Miután a hivámokat eltörölték, a permanens-bizottság elhatározta, hogy a holnapi naptól bezárattja az összes aradi vámházakat. A miniszteri rendelet azonban megengedi, hogy az Aradra jövő árusoktól az elfoglalt városi területért szedjenek illetéket s ezért elhatározták, hogy szabályrendeletet készítenek, amelyben megállapítják, melyek azok az illetékek s négyzetméterenként mennyi szedhető. Pocioianu János az adminisztratív osztály főnöke az állatvásárokról való tekintettel leszögezte, hogy Aradon amennyi is csökken évről-évre az állatvásár látogatottsága és ha magas illetékekkel elriasztják az eladókat, ez igen káros lesz. Angel Ir. polgármester kijelentette, hogy a lehető legkonciliánsabb módon fogja megállapítani az illetékeket, mert nem az a célja a városnak, hogy elűjessze az eladókat az aradi piactól. Végül a permanens-bizottság megbizta Pocioianu Jánost, készítse el a helypénzről szóló szabályrendeletet, Berzován Jánost, a pénzügyi szolgálat főnökét pedig azzal, hogy még a mai délután folyamán értesítse az aradi vámhivatalokat, hogy működésük megszűnt. Az ott feleslegesnek bizonyult személyzetet a város a helypénzszedésnél fogja felhasználni, úgy, hogy elbocsátások nem lesznek.

Az értékvémmel behozatala ügyében a kereskedelmi és iparkamara ma délutánra az aradi kereskedőket és iparosokat ülésre hívta össze. Az ülésen dr. Marcus Mihály szenátor elnököt. Az ülés elhatározta, hogy az értékvémmel ideájával érdemben nem is hajait foglalkozni, miután az igazságtalan és törvénytelen. Elhatározták, hogy interveniálni fognak a városnál, álljon el az értékvémmel szedéséről, miután igazságtalanság az, hogy a terheket nem az összpolgárságra, hanem annak egyes osztályaira: a kereskedőkre és iparosokra akarják háritani. Felkérték dr. Marcus Mihály elnököt, járjon közbe a városnál és Georgescu János prefektusnál is és amennyiben a város nem áll el az értékvémmel szedéséről, a felsőbb fórumoknál keressenek jogorvoslatot. Pacuraru Brutus kamarai főtitkár már vasárnap Bucurestibe is utazik, míg dr. Marcus Mihály szenátor a jövő hét folyamán utazik el. Megállapítható, hogy az értékvémmel felállításának gondolata, amely már egy-

szer felzudulást keltett az aradi kereskedők és iparosok között, mély visszatetszést keltett az érdekeltek körében, akik minden törvényes eszközzel harcolni is akarnak a méltánytalan illeték ellen.

A megingott költségvetéssel kapcsolatban különben ma beszélgetést folytattunk Angel István dr. polgármesterrel, aki a következőket jelentette ki: — Most dolgozunk azon, hogy a költségvetési egyensúlyt visszaállítsuk. Ez nemcsak a bevételek más oldalról való növelésében fog mutatkozni, hanem a kiadások erős csökkentésében. Minden kiadást, amely nem feltétlenül szükséges és amely nem egyenesen a város érdekében fontos, kilúzzuk. Az a célunk, hogy az a pénz, melyet Arad polgársága

Keresik Mandlné gyilkosának büntársait.

Csak idegen segítséggel sikerülhetett a három rab szökése az aradi ügyészség fogházából.

(Arad, január 4.) Az aradi ügyészség fogházából megszökött rablógyilkos Albert Antal és két társa még a mai napig sem került a nagy apparátussal nyomozó hatóságok kezébe. Ma már bizonyosra veszik, hogy a szökevények átitottak a határon és Magyarországon bujdosnak. Komoly remény van azonban arra, hogy az igazságszolgáltatás elé kerülnek, mert a magyar határszéli községek csendőrségei már értesítést küldtek Aradra, hogy a legnagyobb körültekintéssel folytatják a kutatást. Közben aztán kétségtelenül beigazolódott, hogy a megszökött fegyvereknek büntársaik voltak, akik a börtön falának kibontása alatt kint várakoztak és jelt adtak Albertéknak, ha közeledett valaki. A büntársak segítségével aztán

fizet, csakis Arad hasznára legyen. Főleg a segélyek, szubvenciók és kulturális, vagy egyházi szubvenciók azok, amelyeket csökkentünk vagy teljesen törölünk. Vádozzák — ha tetszik — zsugorisággal a várost, de semmi esetre sem tesszük meg, hogy a polgárok lakásában és üzletében megszólaltassuk a dob, csak azért, hogy nagylelkűen szubvenciót vagy segélyt adhassunk. Csak azok a kiadások fognak az 1928-as költségvetésben szerepelni, amelyeket feltétlenül meg kell tenni a város fejlődése érdekében.

sikerült is nekik nyomtalanul eltűnniök. Több tanult hallgattak ki, akik elmondották, hogy a rabok elsökésének idején gyanus alakokat láttak a törvényszéki palota tulsó oldalán. Bizonyos, hogy azok, akik a szökésben segédkeztek, Albertékkal összeköttetést tudtak fentartani. Ezért valószínű, hogy a büntársak azok között vannak, akik vejük együtt voltak elfogva az aradi ügyészségen és büntetésük kitöltése után, rövid idővel ezéjött kiszabadultak. A nyomozó hatóságok ezen az alapon is folytatják a kutatást és előállítják mindazokat, akik Albert Antallal és társaival együtt voltak elfogva az aradi ügyészség börtöneiben.

Nyugalomba vonul

az aradi közkórház főorvosa.

Korányi Barna dr. távozik a kórház kötelékéből s csak magánpraxist folytat Aradon.

(Arad, január 4.) Nagy feltűnést fog kelteni bizonyára egész Aradon az a híradás, hogy dr. Korányi Barna közkórházi főorvos, a kórház bőrs és bujatóros osztályának vezetője nyugalomba vonul. Annál nagyobb meglepetést kelthet ez a hír, mert hiszen dr. Korányi Barna mindössze 41 éves, pompás fizikummal megáldott ember és mégis főleg egészségügyi háttéré van annak, hogy az aradi közkórház híres szaktudású főorvosa nyugdíjba megy. Dr. Korányi Barna ugyanis még a harctéren egy gránátrobbanástól súlyos természetü sérülést kapott, amiből kigyógyult ugyan, de ez a tény, meg az, hogy óriási a privátpraxisa, eredményezik, hogy kórházi állását nem tudná betölteni egészségének veszélyeztetése nélkül. A kiváló főorvos már szabadságon is van és hír szerint február 15-ére kérte végleges nyugdíjaztatását. Dr. Korányi Barna távozásával pótolhatatlan veszteség éri az aradi közkórházat, mert a távozó főorvos a legelső nevek közé tartozott szakmájában az egész országban és ha történetesen nem marad Aradon, ma már legalább mint kontinentális hírnevű egyetemi magántanár élne valamelyik metropolisban.

Dr. Korányi 1909. óta működik Aradon. Iskola: tanulmányait Budapesten végezte, de látogatta a bécsi, berlini, müncheni, drezdai és kopenhágai egyetemeket is. 1912-ben vette át az aradi közkórház bőrs és bujatóros osztályának vezetését és azóta meg is maradt ebben a pozícióban — kivéve a háborús éveket — egészen mostanáig. Az osztályt, amikor átvette, megreformálta és modernizálta és ő volt az első orvos Aradon, aki a Wassermann-féle vérvizsgálatot alkalmazta és az első Salvarsan-oltást eszközölte. 1914-ben az I. huszárezreddel hadbavonult és — mint fentebb említettük — a harctéren gránátrobbanás következtében súlyos fülserülést kapott. A háború további éveiben Komáromba, Laibachba és Sternthalba került, ahol katonai kórházakat vezetett, majd Pestre és végül haza sodorta Aradra a háború szele és itt a póttartalék-kórházak vezetője lett. Az imperiumváltozás már mint kórházi

főorvost érte és Korányi meg is maradt helyén. Tudását nagyban méltányolták ekkor is, hiszen két év előtt kitüntetést is kapott a kormánytól, a „Meritul Sanitar“ I. osztályát. A kiváló főorvos rendkívül lelkiismeretesen foglalkozott betegeivel, akiknek érdekében megtett mindent, ami csak módjában állott.

Mint igazi kutató orvos folyton tanult és tanul most is. Egy időben foglalkozott fiatalitást műtétekkel is és mint ismeretes, egy pár sikeres operációt hajtott végre. Dr. Korányi Barna távasszal Németországba megy tanulmányutra és azzal a gondolatjal foglalkozik, hogy visszatérése után egy gyógypenzióval egybekötött szanatóriumot létesít Aradon.

Árviz

fenyegeti az aradi nyári színházat

A színház háta mögött halmozták fel az aradi uccákról összegyűjtött kórtömeget.

(Arad, január 4.) Ma délelőtt Angel István dr. polgármester felülvizsgálta az aradi városi köztisztasági hivatal működését és a vizsgálat folyamán legnagyobb meglepetésére azt konstataálta, hogy a városban összeszedett havi a Marospartra, pontosan a nyári színház mögé viszik és ott gyűjtik össze. Ez természetesen súlyos következményekkel járhat, amennyiben amint a hó olvadni kezd, árviz lepi el a nyári színházat, amely súlyosan megrongálódhat ennek következtében. Angel dr. polgármester azonnal magához hívatta a köztisztasági hivatal felügyelőit, akiket súlyosan megbüntetett ezért a szabálytalanságért, amelyet kényelemszeretettől követtek el. Az ügynek még súlyosabb következménye is lett, azt a felügyelőt ugyanis, akinek a hibájából ez történt, azonnal elbocsátották a város szolgálatából.

— Légi óriást építettett Olaszország. Friedrichshafenből jelentik: A Dornier-művek elkészítették a legújabb típusú négymotoros 20 személyre berendezett repülőgépet, amely 3500 liter tüzelőanyagot vehet fel és óránkénti maximális sebessége 220 kilométer. Elindultak az új géppel és két óra alatt Genuába értek, ahol átadták a megrendelőnek: az olasz légiforgalmi társaságnak.

A szemed mint az éj... Ringató koringó

Bh niosevo! Oress oigány dal.

Kosák szerelem. Dal, fox, charleston.

A szép orosz melódiák kedvelői igaz örömet találnak ebben a három új kottában. Egyik szebb mint a másik. — Kottája 40.— lej.

MORAVETZ kiadás, mindenütt kaphatók.

A Banca Nationala kamatlábleszállítást rendelt el

A nemzeti bank felszólította a bankokat, hogy ne fizessenek 12 százaléknál nagyobb kamatot. — Április elseje után a betétkamat 10 százaléknál, a kihelyezési kamat pedig 15 százaléknál magasabb nem lehet. — Fuzióra szólítják fel a kisbankokat.

Távozik a Banca Nationala kormányzója.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Banca Nationala ma körlevelet intézett az összes bankokhoz, hogy a mai nehéz pénzügyi viszonyoknak főokozója a magas kamatláb, amelyet rövid időn belül a normális mértékre kell leszállítani. Epen ezért a Banca Nationala felhívja a bankokat, hogy január elsejétől kezdve elvben ne fizessenek több betéti kamatot 12 százaléknál, bár átmenetileg április elsejéig a 15 százalékgig terjedő kamatot is megeltűrhetik.

Április elseje után a betétkamat nem lehet magasabb tiz százaléknál, a kihelyezési kamat pedig tizenöt százaléknál.

A Banca Nationala kötelezi magát, hogy a bankoknak rendelkezésére bocsátja azt az összeget, amelyet a betétesek a kamatláb csökkenése miatt a bankoknál kivennének.

A Banca Nationala a kisbankok ellen.

A körlevél arra is figyelmezteti a bankokat, hogy ellenőrzést fog gyakorolni a kamatok fölött és amely bank nem tartja be a rendelkezéseket, azt a visszleszámitolási hitel megvonásával bünteti. Az első büntetés a reeszkompt egy negyedének, a második a félének és a harmadik büntetés a teljes visszleszámitolási hitelnek a megvonása lesz.

A Banca Nationala körlevele foglalkozik a kisebb bankok helyzetével is és elvben azon az állásponton van, hogy a nagybankok ne adjanak hiteket a kisebb intézeteknek, hanem azok dolgozzanak a saját tőkékkel. Ha azonban a hitelnyújtás mégsem volna elkerülhető, a kisbankoknak folyósított hitel kamatja ne haladja meg a tiz százaléket.

A Banca Nationala felhívja a kisbankok figyelmét arra, hogy fuzionáljanak, mert a jegybank véleménye szerint csakis reális költségvetéssel és kiadásokkal dolgozó bankoknak lehet visszleszámitolási hitelt nyújtani. Epen ezért a Banca Nationala szükségesnek tartja, hogy a kisbankok vagy egymással fuzionáljanak, vagy a nagybankokba olvadjanak be.

A jegybank kormányzóját távozásra szólították fel.

A fővárosi lapok természetesen élénken foglalkoznak a Banca Nationala körlevelének beillő átiratával és a következő kommentárt fűzik hozzá: Szükségtelen hangoztatni, hogy a Banca Nationalával teljesen egyetértünk abban, hogy a kamatok csökkenteni kell. Kötelességünk azonban megkérdezni a Banca Nationalát: honnan fogja ő előteremteni azt a pénzt, amivel ígérete szerint pótolni fogja a kamatsökkentés miatt a bankokból kivett betétek összegét? Inflációt fog csinálni? Várjuk a Banca Nationala új pénzügyi programját. A Cuvantul ehhez még azt is hozzá teszi, hogy értesülése szerint a Banca Nationala kormányzói székében rövidesen változás történik, mert Bratianu Vintila felelősítette Burileanu bankkormányzót, hogy adja át a helyét olyannak, aki ért a pénzügyekhez, miután Burileanu nem pénzember. Rekompenciaképpen egy meghatalmazott miniszteri állást ajánlott fel neki.

Január 15-én lép életbe a kamatlábleszállítási rendelet.

Illetékes helyről különben a következőket jelentik: A Banca Nationala január elsején hatályos rendeletet léptetett életbe, amely szerint a bankok tizenöt százaléknál nagyobb kihitelezési kamatot nem számíthatnak fel. Miután a rendelet végrehajtása egyelőre technikai nehézségekbe ütközik, a rendelet csak

január 15-én lép életbe. Ugyanis a Banca Nationala a kamatláb maximálásának ellen-

Missis Maud férje öngyilkos lett.

Az egykori állatszeliadó titokzatos tragédiája. — Öngyilkosság egy budapesti szállóban.

(Arad, január 4.) Aradon minden kávéházban ismert Dolch Bélát, a volt állatszeliadót, aki a Missis Maud néven ismert, Aradon is működött jósnő férje volt. A jóvialis „Béla bácsi“, akit a kávéházak közönsége, érdekes modora miatt valósággal a kegyeibe fogadott, még újév előtt Timisoarara (Temesvárra) utazott feleségével, ahol Missis Maud most is működik. Néhány nappal ezelőtt Dolch Béla Budapestre utazott. A mai napig semmi hír nem érkezett róla, míg ma viszont egy rövid távirat jött Timisoarara (Temesvárra), amely azt közölte, hogy Dolch Béla a budapesti Royal-szállóban öngyilkosságot

követett el: revolverral mellbelőtte magát, állapotja életveszélyes. A hír csak a késő esti órákban érkezett meg Aradra, ahol általános sajnálkozást keltett. Az öngyilkosság okát a távirat nem közli, bár érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy újév előtt néhány nappal Aradon járt Dolch Béla s ekkor kijelentette barátainak:

— Nem tudom megtalálni önmagamot, valahogyan elvesztettem magamat és ebből baj lesz.

Mi borította fel lelki egyensúlyát, nem árulta el és jóslata beteljesedett, tényleg „baj” lett belőle.

Hadianyagok a külföldi kölcsönért.

A kölcsön első részlete kétmilliárd francia frank lesz.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Victor Antonescu ma délelőtt visszerkezett Bucarestbe Mihaiestből, ahol a miniszterelnöknek jelentést tett párisi tanácskozásainak eredményéről. Délelőtt 11 órakor Antonescu értekezletet tartott a Banca Nationala kormányzójával és igazgatóival, ismertetve előttük a kölcsön-

tárgyalások menetét és eredményét. A Lupta értesülése szerint a kölcsön első részlete kétmilliárd francia frank lesz, amelynek egynegyed részét egyverkezési anyagok vásárlására fogják fordítani, a többi pedig a lej stabilizációjának célját szolgálja.

Braniste Valér temetése.

Nagy gyászpompával történt a temetési szertartás.

(Az Aradi Közlöny lugoji tudósítójától.) A fehér hóbundában didergő lugosi temető tegnap délután fogadta be örök pihenőre Braniste Valér dr.-t, akinek kihűlt tetemével a dübörgő göröngvők a román nemzet történelmének egyik fontos fejezetét hantolták el. Braniste Valér dr.-nak, a régi erdélyi román küzdelmek hősi haragú, lelkes publicistájának a temetése ezért több volt egyszerű végtisztességnél, mert viráppal borított díszes ravatalánál egy egész nemzet rója le a halálát az iránt a férfiu iránt, aki szívvel, lélekkel, tollal és szóval harcolt egész életén át nemzete érdekében. Braniste dr. sirjánál elmúltak a politikai és személyi ellentétek s azok, akik tegnapelőtt még élet-halálharcot vívtak a politika porondján, a gyász érzésében most megbékélten találkoztak. És a ravatalra küldött koszorúk közül a legnagyobb a kormány koszorúja, amelyen ez a felírás áll: „Az ország nagy fiának — az ország kormánya.” Koszorút küldött ezenkívül Lapedatu kultuszminiszter, a bucaresti-i akadémia, Miron Cristea patriarcha, Mocioni Antal fővadászmester, a nemzeti-parasztpárt, valamint számos politikai párt és a rokonok, barátok, ismerősök sokasága.

Braniste Valér dr.-t Lugoj városa a maga halottjának tekintette. A ravatal az ódon lugoji görög keleti templomban volt felállítva és a díszes, ezüsttel kiverett fakoporsóhoz 2 napon át vándorolt az ország minden részéből érkezett s a környékbeli gyászoló sokaság. A temetés napján rengeteg idegen érkezett a városba, különösen politikusok és elöltek Braniste dr. elvbarátai, a nemzeti-parasztpárt vezetési: Maniu Gyula, Vaida-Voevod Sándor és Pop-Csicsó István is, hogy búcsút vegyeren a tollal vívott nagy politikai csaták elmúlt hadvezérével. A kormány képviselőjében Lapedatu kultuszminiszter iött el a temetésre, mely délután 3 órakor kezdődött s amelyet a patriarcha képviselőjében megjelent Semendrian Titu archimandrita végzett nagy papi segédlettel. A gyászszertartás után Semendrian archimandrita a patriarcha, Virgil Nestor esperes a brasovi metropolitá, Ohidiu lelkész a karánsebesi püspök, Maniu a nemzeti-parasztpárt, Lapedatu miniszter a kormány nevében, Lupas volt miniszter a bucaresti-i akadémia és a cluji tudományegyetem, Corneanu prefektus Szörény-vármegye, Stoian dr.

polgármester Lugos városa, Brediceanu Caius zeneszerző az Albina takarékpénztár, Bocu Sever dr. a „régí gárda“, a régi nemzetiségi publicista, Brediceanu Coriolan rio de janerio-i követ pedig a szörénymegyei nemzeti-parasztpárt és román parasztság nevében mondott búcsuzót. Ezután megindult a gyászmenet és sokszervi tömeg kísérte utolsó útjára a román politika és publicisztika halottját.

Megkezdődnek az adóvallomások Aradon.

Az adóvallomások benyújtása február elsején jár le.

(Arad, január 4.) A jövedelmi, kereskedelmi, ipari és összjövedelmi (globális) adókiutés alapjául szolgáló vallomások beadásának ideje január 2-ikával már megkezdődött. Az erre vonatkozó intézkedéseket az adótörvény és ennek végrehajtási utasítása írja elő, ezek tehát nem változnak évenként és így ezidén is ugyanazok a szabályok vannak érvényben, mint tavaly voltak. Az aradi pénzügyigazgatóság azonban jóindulatu nagatartást tanúsít az adózókkal szemben, amikor az adóvallomás kitöltésére és benyújtására vonatkozó adatokat falragasz útján hozza a közönség tudomására. A falragaszok már a holnapi nap folyamán megjelennek. Eszerint mindenki köteles foglalkozása után járó évi összjövedelmének összegét bevallani és adóvallomását az egyes adóhivatalokhoz benyújtani. Miután a bevallások benyújtásának határideje február elsejével feltétlenül lejár, mindenkinek érdeke, ha adóvallomási ívét már most benyújtja, mert hiszen a tapasztalat bizonyítja, hogy a kincstár milyen szigoruan kezeli az adóügyeket és a mulasztásnak az a következménye, hogy az adózót nem idézik meg adója kivetésének tárgyalására, amivel aztán igen hátrányos helyzetbe kerül. A globális adókiutési eljárásokra valószínűleg csak akkor kerül sor, ha a most folyó ház- és földadókiutési munkálatokat befejezték. Ezek Aradon előreláthatólag február 10—12-éig tartanak s ezután teljes apparátussal fognak hozzá a globális adó kivetéséhez, amely viszont április végéig is eltart.

O csó üz'et! könyvek és doss'ék

Sán or Ferenc papírüzletében Arad

ERZSEBET MOZGO.

Ma, osütörtökön nincs előadás!

Pénteken d. e. 1/2, 12-kor NAGY MATINÉ

Szeretem szigete. Pazar rendezésű műfajm.

5.— és 10.— leles helyárákkal.

Maniu megcáfolja a Petit Parisien szenzációját.

A nemzeti-parasztpárt vezére kereken kijelenti, hogy nem adott interjút a párisi lapnak. — Érdekes beszélgetés Maniu Gyulával.

(Az Aradi Közlöny timisoari munkatársától.) Maniu Gyula, Vaida-Voevod Sándor és Pop-Csicsó István, a nemzeti-parasztpárt vezetői — mint ma meg is írjuk — Aradon keresztül Lugojra utaztak, hogy részt vegyenek a párt nagy halottjának, Braniste Valer dr.-nak temetésén. A temesvárlugosi személyvonat egyik elsőosztályú kocsijében Maniu Gyula, a román belpolitika ma legtöbbet szereplő vezéregyénisége, lekötözött szívésséggel fogadta munkatársunkat, akivel több mint egy órán keresztül magyar nyelven elbeszélgetett. Maniu egyébként már az interjú kezdetén sietett megjegyezni, hogy Braniste dr. halálával a pártot ért gyász miatt, de meg azért is, mert a temetés után nyomban vissza kell utaznia Bucurestibe, szó sincs arról, hogy Lugoson a párt politikai értekezletet tartana. Ezután Braniste Valer dr.-ral való több évtizedes barátságáról tett említést Maniu és elmondotta, hogy 37 esztendővel ezelőtt a szebeni Transsylvania szerkesztőségében ismerkedett meg vele. Akkor persze még mind a ketten fiatalok voltak, mint Maniu mondá, ő még szinte gyermekembar. Az egy és ugyanazon eszme érdekében vívott harc aztán összeforrasztotta kettőjüket s most, hogy a román nemzeti ideál diadalra jutott, százszorta elevenebben élnek benne a szebeni évek édes-bus emlékei.

— A barátság független a politikától — folytatta Maniu, aki most már Flondor volt liberális politikushoz való viszonyáról beszél. — Amikor Flondor a liberálispartból kiépett, érintkezést kerestem újból velem, de különböző külső körülmények folytán ez a politikai kapcsolat sem jöhetett létre. Ez azonban sem a mi barátságunkon, sem a mi pártunk helyzetén nem változtatott, hiszen jellemző, hogy Braniste dr. évekig szerkesztette Flondor Cernautiban megjelenő, liberális színezetű lapját.

Elkerülhetetlen természetesen, hogy beszélgetés közben szó ne essék a Petit Parisienben megjelent Maniu-intervjúról is s munkatársunk az iránt érdeklődött, hogy Maniu minden lapnál megcáfolta-e a nyilatkozat hiteltelenségét?

— Szerintem ez nem volt szükséges, — válaszolta Maniu — mert cáfolatom, amelyet vidékről küldöttem be, megjelent pártunk hivatalos lapjában, a Dreptateában. Persze, egy szó sem igaz arról, hogy én interjút adtam volna, mert ugyanakkor majdnem minden bucuresti-i lap munkatársa is nálam volt, számos angol és amerikai újságíróval egyetemben, a kikkel mint minden újságíróval, elbeszélgettem. Csodálatos, hogy épen csak a Petit Parisien munkatársa hallotta meg az interjúban közölt dolgokat, míg a többiek közül senki sem. Különböző is a belügyi állapotokról egyáltalán nem volt szó.

Maniunak ez a kijelentése természetesen a belügyi állapotokra tereli a beszélgetést. A kocsiban ülők közül valaki megjegyzi, hogy a kormány alighanem azért hozta az amnesztiát, hogy a Vittoriarak Popovici Mihállyal való sajtópercére ne kerüljön tárgyalásra. Maniu mosolyogva fordult a közbeszóló felé és kedélyesen mondotta:

— Lehet, no meg azért is, hogy az én ügyemet se tárgyalják a szebeni választásokkal kapcsolatban. Igazán kár érte, mert nagy-

szerű bizonyítékaim voltak, többek között hiteles jegyzőkönyvek is. — S mert a társaság most azt a témát kezdi vitatni, hogy a pártvezér hány esztendő, Maniu nevetve válaszol: — Bár most már nem mint újságíró és politikus beszélgetünk, nyugodtan mondhatom, hogy ez volt a legindiszkrétebb kérdés az urak részéről. Tulajdonképpen nem is szabadna elárulnom életkoromat, mert nem vagyok nős és így a renomérra nemcsak mint politikus vigyázok, de mindazonáltal kénytelen vagyok bevallani, hogy bizony már 54 esztendő vagyok.

Maniunak ez az őszinte vallomása élénk derűt kelt s a beszélgetés most már teljesen kedélyes formára tér át. Anekdotákat, érdekes aperszüket mondának a pártvezér kíséretében levő urak. Egy román újságíró megem-

liti, hogy Chirulescu volt miniszter Maniuvall kapcsolatban érdekes anekdotát mondott el. Állítólag Maniu Gyula, aki különben szívélyes viszonyban van Chirulescuvall, midőn meghallotta, hogy a volt miniszter Albamegyébe megy a liberálispartot megszervezni, csodálkozását fejezte ki, hogy chez bátorsága van Chirulescunak.

— Ez tény — mondotta mosolyogva Maniu. — Mert őszintén csodálom egy a kormányt, mint akármely más, akinek türelme és hite van ahhoz, hogy Erdélybe jöjjen liberális propagandát csinálni, amikor itt maguk a liberálisok is elismerik, hogy mi vagyunk túlsúlyban és helyzetünk megindáthatatlan. Azonban még egyszer kérem az urakat — fordult most ismét az újságírók felé Maniu Gyula. — egy bctit se közöljenek mást, ha közölnek egyáltalán valamit, mint amit mondtam, mert ez nem volt interjú s nem akarom, hogy ez a kellemes beszélgetés olyan elferdítésben lészon napvilágot, mint a Petit Parisien „Intervjúja.”

Titokzatos autórablás Budapesten.

Egy ismeretlen álsöfför rejtelmes garázdálkodása.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Egészen szokatlan, valóságos detektívregénybe illő bűneset történt az elmúlt napokban Budapesten. Egy eddig még teljesen ismeretlen ember, minden valószínűség szerint egy söfför, hatalmába kerítette egy néhány pillanatra gazdátlanul hagyott autótaxit, amelynek segítségével a rablások egész sorozatát követte el olyformán, hogy az autótaxival fuvarokat vállalt, s a vendégeit a külvárosok néptelenebb részei-

be vitte ki, ahol revolvert rántva elő, a vendégeket sorra kifosztotta. Az autótaxi eredeti söfförje napokon keresztül kutatta eltűnt kocsiját. Tegnap aztán meg is találta. Nyomban egy másik autón üzöbe vette, de a rabló söfförnek sikerült egéruat nyernie. Ma délután aztán Kőbánya külső kerületében megtalálták az elrabolt gépkocsit, természetesen veszedelmes söfförje nélkül. A budapesti rendőrség nagy apparátussal nyomoz a titokzatos automobilos rabló után.

Tombol a hideg, de enyhülést várnak.

Borzalmak a Fekete-tengeren. — Befagyott a Duna. — Felrobbantották a pozsonyi Dunajeget.

(Arad, január 4.) Ma már bizonyos enyhülés állott be a hidegben és valószínű, — mint azt már jelentettük — hogy egy-két napon belül itt lesz az Angliából érkező enyhe léghullám, amely megindítja az olvadást. Az országban egyelőre még erős hideg uralkodik. A constantai jelentések szerint a Fekete tengeren és a partvidéken dúló borzalmas szélvihar ma érte el tetőfokát. Tegnap egész éjjel vette a szikratáviróállomás a bajbajutott gőzök segélykérelmét, körülbelül harminc gőz kért segítséget, azt azonban nem lehetett megállapítani, hogy honnan adták le a vészjeleket. A vihar ereje oly rettenetes, hogy több lehorgonyzott gőzöt kiragadott a kikötőből s több kilométer távolságra vitte. A megmentett Ciumó matrózai borzalmakat mesélnek az óriási viharról, amelyet a gőzösn átéltek. Elmondották, hogy pillanatok alatt döntötte le a szél kéményeiket, eltörte a kormánykereket és leszaggatta a mentőcsónakokat. A hajó egy teljes napon át lapdaként táncolt a hullámon, a szél játékszerként. Szerencse volt még, hogy a parton zátonyra jutottak. Az N. F. R. ma kiadott jelentése szerint a román tengeri és folyamhajózás a szünni nem akaró hatalmas viharok miatt teljesen megbénult. A be és kirakodás már napok óta szünetel. Ma az esti órákban alábbhagyott az orkán és a révkapitányság intézkedésére több hajóóriás ment ki a nyílt tengerre, hogy segítse a bajbajutott gőzöskön. Két hajó azonban rövidesen visszatért, mert a kazánok felmondták a szolgálatot. Két francia segélyhajó azonban folytatta útját és — miután a vihar az éjszakai órákban újból erősbödik — már az ő soruk iránt is aggódnak.

Giurgiu és Ruszcsuk között teljesen megállott a Duna, két uszály a jégtáblák között rekedt. A bolgár part közelében megrekedt propellert, melyen kilenc utas is volt, ma robbantással sikerült a pártra kivontatni. Ramadán mellett a Dunát már 90 centiméter vastag jégkéreg borítja. Oltenitán a Duna érthetetlenül két és félmétert emelkedett és elöntötte a rakodópartot. Hetven áruraktár víz alá került, az ár két kikötőhidat is elsodort. Az N. F. R. utasítására egy utaszzászlóalj ma reggel megkezdte az Oltenitától három kilométerre kezdődő jégkéreg felrobbantását, mert csak így tudják megakadályozni, hogy a Duna el ne

öntse a giurgiui rakodópartot. A hatóságok Giurgiuban repülőgépeket kértek a kormánytól a helyzet tisztázására. Braila és Galati között teljesen befagyott a Duna és tíz hajó megrekedt a jégben. A lakosság szekereken kel át a Dunán.

A budapesti jelentések szerint Magyarországon egyelőre nagy a hideg még, azonban a meteorológiai intézet jelentése szerint rövidesen enyhülés várható. A pozsonyi jelentések szerint egy ezredes vezetésével több száz cseh katona 7000 kilogramm ekrazittal felrobbantotta a Dunajeget, amely munkához a magyar hatóságok is segítséget nyújtottak. Az amerikai jelentések szerint a hideg egyre fokozódik, az Egyesült-Államok területén eddig 200 áldozata van a hidegnek.

— Újjászervezik a román hadsereget. Bucurestiből jelentik: A hadügyminisztériumban már napok óta nagyszabású költségvetési javaslaton dolgoznak, amely az elkövetkezendő tíz esztendő katonai költségvetését öleli fel és irányozza elő az ebben az időben előreláthatólag szükségesnek mutakozó felszerelési és organizációs költségek összegét. A javaslatból az tűnik ki, hogy a román hadsereget teljesen át fogják reformálni, nyugati mintára különféle különleges hadifelszereléssel látják el. Erre előreláthatólag 40 milliárdot irányoznak elő, de lehet, hogy ez az összeg kevesebb, vagy több lesz. Ebből 4 milliárdot légi és tengeri felszerelésre fordítanak, ahelyhez hozzátartozna az eddig előirányzott évi 880 millió is.

URANIA.

Ma, csütörtökön nincs előadás

Premier Pénteken Premier

Nixhen vagy a kis pajkos.

Főszerepben:

Xénia Desni és Harry Liedtke. Leszállított olcsó helyárak.

Előadások: 3, 5, 6, 8 és 9 órakor.

APOLLO

Ma, csütörtökön nincs előadás

Pénteken

A frakkos Vénusz.

Szenzációs vigjáték a női emancipáció tulakapásairól

Főszerepben:

CARMEN BONI

a legnépszerűbb film star és

DOD BOBBY.

Pénteken: NAGY-MATINÉ.

M I R R E K.

Bál nélkül.

Nem tudom: észrevették-e már önök is új lehetőségek után meddön váró hölgyeim és szabványos uraim, de én úgy találom, hogy ez a téli évad, ez a mostani szízn, valahogy nagyon szürke. Monoton. Tele van fáradt ásitással, olyan, mint egy megsavanyvódott kávéházi törzsvendég, aki befele görbültre szatírizált szájjal, int lemondóan sovány kezével, ha csak hall valamiről, ami kiragadná az egyhangúságból.

Tavaly? ... Ó, tavaly ilyenkor más volt minden. Szombat és vasárnap esteken hol itt, hol ott villanyárban usztak a parkettás termek, parfóm, estélyi ruhákba meztelenült szépek korengtek szmoking, vagy frakk-fekete karokon, álltak a bálak, ha mi kedvvel, művidáman is, de kettő-három is némely téli estén. Most? ... Most csend, nyomott hallgatás. Híába keresünk a lapokban a „Mulatság“-rovatot: nincs. Asszonyok és leányok tradicionális névsorát se lehet olvasni vasárnap reggel és bosszankodni sem lehet, ha a rendezőség kifejejtette az embert az ékes listából. Alig akad egy-egy táncos-tea és az aranyifjak arról beszélnek egymásközt aggódva, hogy milyen leépítés történt megint egy favállalatnál és mi igaz abból, hogy létszámredukál majd egy bank is. Ilyesmirel persze nem lehet beszélni gond nélkül, finom kisasszonyoknak, akiknek oly semmi közülük ehhez a mai élethez, de azoknak sem, akik kenyeret keresnek és ügyetlenül próbálnak „önálló nők“ lenni és azt hiszik, hogy több közülük van a Mához. Ez nem báltermi téma és így elmaradtak az idén a táncok és mesterséges vihancok is, amik egy évvel ezelőtt még legalább látszatát adták annak, hogy van kedv élni, bátorság vidulni, mámorot keresni.

Az idénre már ennyi sem maradt. A köz-helyé szürkült gazdasági válság, a pénztelenség — kínos homok — eltemette ezt is. Nincs már műlökédv sem, nincs bál, nincs tánc, pirult arcok egymás mellett és egymásra felt susogás valamelyik sarokban... semmi, csak sivár sivatag, amelyből néhol emelkedik ki meggyötört, szegényes pálma, de az is olyan reménytelen, hogy szinte rossz ránézni. És így gördülünk lefelé a lejtőn. Egyre gyorsabb a hullás, ki tudja hová, egyre kevesebb a levegő (a gyorsaság félelemhurkot szorit a torkok köré), zihálnak a tüdők... kinek is van kedve most odaállni a cigány elé és kurjongatva topogni? ... Csend van. Félelmetes, nyomott, bálnélküli hallgatás. Meghajszott, gyötört emberek szomorú szezonja. És még csak valami szabadulást intő reményfény sem villan sehonnan kidülledt szemünk elé...

Fóthy Ernő.

— Miklós herceg előléptetése. Bucurestiből jelentik: A régenstanács Miklós herceget, Mihály király nevében, január elsejével őrnaggyá léptette elő. A kinevezést Cristea Miron patriarcha és Buzdugan régens irták alá és Anghelescu hadügyminiszter ellenjegyezte.

— A földművelésügyi államtitkár Aradon. Ma reggel Aradra érkezett Cipaianu földművelésügyi államtitkár, Manolescu-Strunga aradi szenátor, Micescu egyetemi tanár, Bratianu Dinu kíséretében. Georgescu János prefektus fogadta Cipaianut és társaságát, amely vadászatra jött Aradmegyébe. A vadásztársaság minden este visszajön Aradra, itt tölti az éjszakát s reggel újból a megyébe utazik folytatni a vadászatot, amely hétfőig tart.

— A pápai nuncius köszönete. A timisoarai (temesvári) katolikus hitközségek küldöttsége újév napján tisztelettel Pacha Ágoston püspöknél és ez alkalomból üdvözlő sürgönyt küldött Dolci Maria Angelo bucuresti-i pápai nunciának, amelyben hódolatáról és fiul ragaszkodásáról biztosította a nunciust. A sürgönyre a nuncius az alábbi táviratot küldötte: „Monsignore Pacha püspök, Temesvár. Mélyen meghat a temesvári katolikus hitközségek nagyszabású és megtisztelő üdvözlése. Ezt megköszönöm és megáldom a nemes város összes hitközségét. Belső örömmel gondolok temesvári tartózkodásomra és szeretett főpásztorotok püspökké való szentelésére, kit szívvel és testvér gyanánt köszönt és ölel Dolci.“

— Poincaré meggyógyult. Párisból jelentik: Poincaré felgyógyult és újból átvette a kormány vezetését.

— Konkordátum-kombinációk a nuncius egy látogatása körül. Bucurestiből jelentik: Egyes lapok Dolci pápai nunciának a külügyminiszternél, annak elutazása előtt tett látogatását kapcsolatba hozzák a konkordátummal. Az Adeverul értesülése szerint a látogatás tisztára udvariassági jellegű volt, annál is inkább, mert a konkordátumra vonatkozólag a kormány már korábban biztosítást kapott a nunciustól, hogy azt a tél folyamán ratifikálni fogják.

— Halló, Belgrád! A belgrádi telefon most már minden éjjel megszólal szerkesztőségünkben és a hírséges munkatárs lelkiismeretességével adja le a legfrissebb világeseményeket, az európai távirati irodák éjszakai anyagát. A be nem avatott közönség kissé csodálkozhatik azon, hogy miért éppen Belgrádon keresztül lépünk érintkezésbe az európai hírforrásokkal, amikor Bucurestin át, sőt Budapesten át talán közvetlenebb volna a kapcsolat. Ennek a látszólagos komplikáltságnak egyszerű a magyarázata: A hírszolgáltatásban tudvalevőleg a leggyorsabb közvetítő eszköz a rádió. Ettől — sajnos — itt, Romániában nagyrészt el vagyunk zárva. Kényszerítésből tehát telefonon vesszük fel az anyagot, ha a kissé nehézkes távirati tudósításoknál frissebb anyagot kívánunk. Már pedig a gyakorlatból bárki is meggyőződhet arról, hogy Bucurestivel szinte lehetetlenség telefonbeszélgetést folytatni, mert ha órák múlva nagynehezen kapcsolnak is a fővárossal, a kagylóból rendszerint csak artikulátlán zörejt hallatszik, s nem értelmes beszéd. Ismeretes az is, hogy Románia nincs telefonbeszélő viszonyban Magyarországgal és így a budapesti vonalat sincs módunkban használni. Béccsel, Prágával való telefonálásra gondolni sem lehet. Így tehát, mint egyedüli megoldás marad — Belgrád, ahol a berlini „Telegraphen-Union“ külön expozitúrát tart fenn, amelyre a világ minden részéből érkeznek rádiójelentések és amely még a késő éjjeli órákban is közvetlen telefonérintkezésben van az összes fővárosokkal. Belgrád aránylag közel van Aradhoz és a telefonkapcsolat eléggé kényelmes, úgy, hogy az Aradi Közlöny szerkesztősége még éjjel után is élénk kontaktusban lehet a precizen működő hírforrásokkal és az éjszakai világeseményekről már a hajnali órákban tudósíthatja olvasóit. Hírszolgáltatunk fürgesége és gyorsasága ezzel a teljesítménnyel aztán olyan újabb lépést tett, hogy bátran versenyezhet a világlapok frissességével.

— Lovagias ügy a Rador-affér körül. Bucurestiből jelentik: A Dreptatea című lapnak a Rador és Reuter-ügynökség viszonyáról írt cikke miatt Dianu külügyi sajtófőnök Fillipescu Gilgore és Djuvara által provokáltatta a Dreptatea szerkesztőségét. A szerkesztőség nevében Madgearu kijelentette, hogy csak a bíróság előtt hajlandó számot adni a cikkben foglaltakról. A felek az ügyet egyoldalu jegyzőkönyvvel befejezték.

Avilághírű Lindener barsonyok KELL és KRAUSZ-nál Arad.

— Püspökké szentelik a magyar hercegpri-mást. Budapestről jelentik: Holnap reggel gróf Zichy János vezetésével Eger, Esztergom, Komárom, Zala és Nógrádmegyék, több város, különböző rendek, egyesületek delegátusai, összesen száztagú küldöttség indul Rómába dr. Serédy Jusztinian, az új magyar hercegpri-más hétfői püspökkészítésére. Serédy dr. január 16-án a pápa elé vezet a magyar zarándokokat, majd másnap hazaindul velük és egyenesen Pannónhalmára megy, ahol bevárja esztergomi installációját.

Barnáné tánciskolájában
Strada Unirel (Fábián Gábor-utca) 9.
új colon kezdődik.
Belátások mindennap délután 5 órától. 216

— Jugoszlávia harcol az analfabetizmus ellen. Belgrádból jelentik: A közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy a kilenc százalékos analfabetizmus miatt csökkent a főiskolák és egyetemek számát és helyettük népiskolákat állít fel.

HATSUE YUASA

a Japan esalogány

Jan. 13.

Lev: 60-200. — Tel Sándorné!

— Magyar küldöttség Newyorkban. Budapestről jelentik: A newyorki Kossuth-szobor leleplezésére utazó magyar küldöttség szónoka az ünnepségre báró Perényi Zsigmond lesz.

— Az aradi járásbírósg elmúlt évi ügymenete. Az aradi központi polgári és büntető járásbírósg összeállította elmúlt évi ügymenetének statisztikáját. Eszerint 1927-ben összesen 27.145 ügyirat érkezett be, ebből büntető 4155, végrehajtás 4112, hagvatékügy 1646, míg a többi magánjogi kereset volt. Telekkönyvi ügyirat 6371 darab érkezett. Letárgyaltak 8162 pert, ebből végleges ítéletet hoztak 1211 ügyben, bírói egyezség 131 ügyben történt.

— A hontalan kommunista-agitátor. Budapestről jelentik: Bernáth Andor betűszedő, aki a kommunizmus alatt eköveit cselekményeiért 98 hónapig volt fogságban, most amnesztiát kapott és kiszabadult Vácról. A munkás ma Hetényi Jókaptányhelyettesétől utlevelet kért, hogy Bécsbe mehessen, mert szülőfalujában, Mezőkövesden nem engedik letelepedni és seholsem kap munkát. Fogsága alatt felesége elvált tőle és egyedül nyolc éves kisleánya maradt meg számára. Leánya számára a fogságban megírt memoírjait, amelyeket egy budapesti közjegyzőnél helyeztet el, hogy leányának 18 éves korában adják át. Emlékiratával tisztázni akarja magát lánya előtt.

— Oceanrepülő mint békekövet. San-Salvadorból jelentik: Az ittlakó nicaraguaiak a San-Salvadorba érkezett Lindberghnek memorandumot nyújtottak át, amelyben békekövetként üdvözik és kéri közbenjárását, hogy az amerikai tengerészek szüntessék be ellenségeskedéseiket Nicaraguában.

Uj műsor a Fehér Kereszt Barban.

— Nagy panama a bucuresti-i CFR-műhelyben. Bucurestiből jelentik: A Politica értesülése szerint a bucuresti-i CFR-műhelyben nagy panamát fedeztek fel, amely több millióra rug. A vizsgálat titokban folyik és ebben az ügyészség képviselői is résztvesznek.

— A szovjet északsarki expedíciót tervez. Moszkvából jelentik: A szovjetkormány nyáron sarkutazó kongresszust hív össze Leningradba. A kongresszusra husz államot hívnak meg, többek között Németországot, Franciaországot, Angliát, Svédországot és Norvégiát is. Megtárgyalják az új északsarki expedíciót, amelyet 1929. nyarán indítanak utnak Leningradból, Zeppelinekkel felszerelve.

— Elhunyt szlovenszkói evangélikus püspök. Pozsonyból jelentik: Zoch Sámuel levidéki evangélikus püspök, a csehszlovák agrárpárt vezére, ma reggel meghalt a pozsonyi kórházban. Utódja a parlamentben Kocsis András magyarbolski kiscgazda lesz, aki a cseh agrárpárt magyar alosztályának tagja.

— Újabb letartóztatások a kötvényhamisítások ügyében. Párisból jelentik: Ma délután újabb kihallgatások voltak a vizsgálóbírónál a kötvényhamisítás ügyében. A kihallgatások eredményeképpen valószínűleg újabb letartóztatások lesznek.

— Thémés új tánckolont kezd jan. 5-én a városilgeti tánctermében.

— Leégett egy négy millió értékű raktár. Dragasaniból jelentik: Több millió tűzkárt szenvedett újév napján a dragasani Dumiriuféle nagykereskedés. Mint a vizsgálat megállapította, a tüzet, amely ugyszólván az egész raktárt elhamvasztotta, véletlen gyujtogatás okozta. Az egyik inas Szilveszter éjszakáján főnöke utasítására egy bundáért ment be a raktárba, ahol gyufát gyujtott. Valószínű, hogy az eldobott gyufa tovább égett s az olajos padló tüzet fogott. A kár meghaladja a négy millió lejt. A vigyázatlan inast őrizetbe vette a rendőrség.

FIGYELEM! NAGY PREMIER!

Mrs. WU.
(A MANDARIN.)

Felülmúlja az összes eddigi filmeket, szerelmi témája érdekesebb a Kaméliás hölgyénél és kínai társya a Ben Hur érdekességével vetekedik.

Jön az Erzsébet moziba

— A megrongált kegyszerek temetése. Bucurestiből jelentik: Bucurestiben, Chisinauban és Bacauban tegnap temették el az előírt szertartás szerint a zsidó egyházi kegyszereket. Mindenütt teljes rend volt.

— Influenza és nátha ellen megvéd, torokgyulladás, légszűrőt gyógyít az ANACOT pastilla állandó szopogatása.

— Elvesztett autókerek. Steiner Jakab timisoarai (temesvári) kereskedő ma jelentkezett az aradi rendőrségen és elmondta, hogy egy teljesen felszerelt, teljesen új autókereket talált. Tulajdonosa jelentkezék a rendőrprefekturán.

— Vitaminus táplálékot jelent egészségnek és betegnek az Ovomaltine erősítő tápszer.

— Felhívás az egyesületekhez. Az aradi elsőkerületi rendőrség felhívja az összes aradi, alapszabályokkal rendelkező társulásokat, részvénytársaságokat, egyesületeket, stb., hogy alapszabályaikat legkésőbb január 10-ig nyújtsák be az első kerületi rendőrségen, a központi rendőrség épületében.

— Bagossy szakácskönyv kapható Kerpelnél.

— Értesítés. A főbbi kulturelőadása e héten, csütörtökön este kivételesen elmarad.

— Thèmes álarcszálja január 14-én.

Helge Lindberg meghalt.

A világ egyik legnagyobb dalénekesének tragikus elhunyt.

(Arad, január 4.) Szükszavu bécsi távirat jelenti, hogy Helge Lindberg, a világhírű finn énekes tegnap este ott meghalt. Lindberg, aki épen görögországi turnéjára készülődött, néhány nappal ezelőtt influenzában megbetegedett és ez szívéet annyira legyengítette, hogy szívzélhűdést kapott s örök álmra hunyta szemét.

Helge Lindberg, akit a kritika egyhangúan a világ legnagyobb dalénekesének ismert el, és akinek csodálatos hangjában és énekművészetében gyakran volt alkalma gyönyörködni az aradi közönségnek is — három héttel ezelőtt még itt énekelt az aradi Kulturpalotában — finn származású és kárierje meglehetősen érdekes ívelésű. Fiatalkorában — amint azt maga is megírta — kis postahivatalnok volt hazájában és egy gégeoperáción esett keresztül, amikor is orvosa ezzel bocsátotta el gyógyultán.

— Nincs nagy baj. Legfeljebb nem lesz magából énekes.

A fiatal Lindberget bántotta ez a kijelentés és saját szorgalmából, csak azért is elkezdett énekelni tanulni. De nem mesterektől, hanem saját magától, saját módszere szerint. Később kikerült Németországba, de itt már feltűnést keltett különleges művészetével és ott már nyilvánosan is szerepelt. Sok ideig énekórákkal kereste meg kenyerét és amellet, mint szobrász is szép sikereket ért el. Vagy tíz év előtt aztán mint kész hangverseny-énekes lépett fel és csakhamar világhírnévre tett szert. Bejárta egész Európát és mindenütt hallatlan népszerűség rájongta körül. Kétszer is nősült és második házassága révén bizonyos rokon kötelek is fűzik Erdélyhez, illetve Timisoarához. A második felesége Schlichter Frici bécsi urileány ugyanis unokahuga dr. Schossberger Sándor timisoarai kórházigazgató neje. Második felesége különben leánykorában Stuttgartban énekelni tanult tőle és így szerettek egymásba. A világhírű énekes egyébként hatalmas testalkatu aktív sport-

ember is volt, uszó és bombajók és ép ezért annál megieőbb, hogy szervezete nem tudott meg-

küzdeni az influenzával. Helge Lindberg, aki után 3 fiu maradt árván, mindössze 38 éves volt.

Meghosszabbítják az olasz—jugoszláv szerződést

Briand kifogásai a francia—amerikai szerződés ellen.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A reggeli lapok értesülése szerint Briand tegnap átvujtotta válaszát az amerikai ügyvivőnek, amelyben az amerikai-francia szerződés ügyében csupán néhány formai módosítást kíván az amerikai tervezeten. A válaszban az 1908-as választott bírósági szerződést olyképen kéri módosítani, hogy egyes ügyekben a hágal döntőbíróóság illetékes, másokban pedig egy öttagu választott bíróság, amelynek két francia, két amerikai és egy semleges tagja van. Kívánja még, hogy a háborúnak büncelekményé váló minősítést a szerződés parancsoló rendelkezés formájában tartalmazza, végül pedig Briand

sulyt helyez arra, hogy a szerződés kizárólag Amerika és Franciaország között álljon csak fenn.

Londomból jelentik: A Times római levelezője szerint az olasz—jugoszláv barátsági szerződést, amely január 27-én jár le, hallgatólagosan félévre meghosszabbítják. Ez az első következménye a francia—olasz atmoszféra felmelegedésének. Január folyamán a francia—olasz megbeszélésekkel párhuzamosan az olasz—jugoszláv tárgyalások is megindultak és azt remélik, hogy a megegyezés mindkét országgal egy időben jön létre. Mindezen tárgyalások háttérében a római angol követ áll.

Bolsevista bandák átjöttek a határon.

Fegyveres támadás két határmenti község ellen.

(Az Aradi Közlöny cernauti tudósítójának távirata.) Tegnap éjszaka Grusevita község közelében egy nagyobb bolsevista banda átjött a befagyott Dnyeszteren és fegyvertűz alá vette Petre Monciuc jómódu kereskedő házat. A banda nyilván értesült arról, hogy a kereskedő házában tartózkodik a 8-ik divízió informátora és valószínű, hogy vele akartak végezni. A falubeliek segélykérésére nagyobb

számu csendőrsztag érkezett Grusevitára, mire a banda visszahúzódott. Harc közben az informátor könnyebben megsebesült és jelenleg a cernauti katonai kórházban ápolják. — Hasonló bandatámadás történt ma éjszaka Putina községben is. A bolsevisták Zancuc földbirtokos házat támadták meg, mintegy száz lövést adtak le, aztán visszavonultak. A támadások ügyében megindult a vizsgálat.

Forgács Anna gyilkosa a birái előtt.

Márciusban vagy áprilisban lesz főtárgyalás Erdélyi Béla ügyében.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Jelentettük, hogy a berlini egyetem megállapította, hogy Forgács Anna gyilkosának, dr. Erdélyi Bélának, doktori diplomája hamisított. Ma kihallgatták ez ügyben a gyilkost, aki tagadta a hamisítást és kijelentette, hogy a berlini egyetem asszisztensei készítették elő a vizsgára, ő nekik különböző összegeket fizetett és tőlük kapta meg a kész diplomát. Ha tehát hamisítás történt, azért ő nem felelős. A védekezés-

ről ezzel szemben megállapították, hogy hazugság, mert a diplomán szereplő Schmidt dékán nem létezik, a diploma keltezése idején pedig nem is volt doktorrá avatás a berlini egyetemen. A vizsgálóbíró két-három hét múlva küldi át az Erdélyi-ügy aktáit az ügyészségnek, amely gyilkosság, többrendbeli váltóhamisítás, közokirathamisítás és család címen készít ellene vádiratot. Az ügyben márciusban, vagy áprilisban tartják meg a főtárgyalást.

Január 9-én új diákpör kezdődik Clujon.

Letartóztattak egy romboló diákot. Cluj városa elítéli a diákzavargásokat.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának telefonjelentése.) A cluji rendőrség a hatodik hadtest hadbíróóságának utasítására tegnap letartóztatta Pipos Viorel kereskedelmi akadémiai hallgatót. A hadbíróóság átirata szerint Pipos résztvett a cluji diákzavargásban, azután pedig néhány napra rá kiutazott Bánffy-hunyadra, ahol számos ablakot bevett. Az eljárás a károsultak feljelentésére indult meg a diák ellen. A fiatalembert tegnap átadták a hadbíróóságnak, ahol nyomban megkezdtek kihallgatását. A rombolásokból kifolyólag a cluji hadbíróóságnál öt egyetemi hallgatót tartanak őrizetben, akik közül három a bucu-

resti-i, kettő pedig a cluji egyetem hallgatója.

A cluji hatodik hadtest hadbíróósága különben január 9-re tüzte ki a diákpörök tárgyalását. A hadbíróóság ügyésze többszáz oldalra terjedő vádiratot készített, melyet most tanulmányoznak a bíróság tagjai, hogy a tárgyalásra a tényállást tökéletesen megismerjék. A tárgyalás előreláthatólag több napig fog tartani.

Cluj város állandó bizottsága ma délelőtt tartott rendkívüli ülésén egyhangúlag megszavazta Boila professzor határozati javaslatát, amely a december 7-iki diákzavargásokat elítéli és megbélyegzi.

Kavarog a lefoglalt gépfegyverek ügye.

Külföldi lapok kombinációjában a fegyverszállítások körül.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Jelentettük, hogy Szentgotthárdnál lefoglaltak egy Olaszországból indított, Lengyelországnak szóló fegyverrakományt, amelyet hamis bevállással próbáltak keresztülcsempészni Ausztrián és Magyarországon. A lefoglalás körül incidens keletkezett az osztrák és magyar vámkirendeltségek között. Ma teljesen világosság derült a fegyverszállítási ügyre. A vagonokat nem az osztrák, hanem a magyar vámhatóság nyitotta ki, a hadiszereket pedig a magyar hatóságok foglalták le, akkor, amikor az osztrák vámhatóság már átvizsgálta a kocsikat és a kísérőlevelekkel egyetemben szabályszerűen átadták a magyar vámhatóságoknak. A felnyitott kocsikban levő 591 ládában egyben csakugyan gépfegyveralkatrészeket találtak meg, amelyeket a magyar kormány rendelkezésére előreláthatóan meg fognak semmisíteni.

Párisi jelentések szerint a lapok erősen

foglalkoznak a lefoglalt fegyverszállítmány ügyével. A Le Journal leszögezi, hogy a magyaroknak saját érdekük, hogy kinyomozzák, kinek küldték a fegyvereket. Az incidens rávilágított arra, hogy milyen nehéz megakadályozni a fegyverek magánkereskedelmét és egy országot abban, hogy maga is fegyverkezzék, amikor köröskörül fegyverben álló szomszédai vannak. A Matin felháborodik azon, hogy a cseh kormány oly nagy lármát csap az ügyből és az incidensből válságot óhajt keverni. Semmi értelme sincsen annak. — írja a lap — hogy a szövetségesekhez forduljanak, ha csak az nem, hogy azzal okot szolgáltatassanak a magyar kérdésnek újabb vizsgálat alá vételére. Egyes párisi lapok ezekkel szemben a magyarok nyilatkozatait fenntartással fogadják, annál is inkább, miután a lengyel követ kijelentette, hogy semmiféle tudomása sincsen arról, hogy Lengyelország gépfegyvereket rendelt volna. A budapesti magyarázatot ezért fenntartással fogadják.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Románia közgazdasága 1927-ben.

Rendezetlen pénzügyek, a külkereskedelem, az ipar és kereskedelem bajai.

(Arad, január 4.) Évfordulás idején nemcsak a kereskedő, a gyáros, a bank, a kisiparos és egyéb más magánvállalkozó csinálja meg zárszámadásait, hanem az egész államgépezet mérlegét is szokás összeállítani. Ez a mérleg kvintesszenciális tükörképe mindazoknak a jelenségeknek és tapasztalatoknak, amelyet az egyes cégek és vállalatok zárszámadásai részletezetten mutatnak ki. Az elmúlt gazdasági év története az államgazdaság fontosabb fejezetei szerint a következő képet mutatja:

Az állami pénzügyek

tekintetében az 1927-es esztendő sem hozott lényeges javulást. Az állami bevételek, az adózók rovására, négyeszeresére emelkedtek az 1922. évi bevételeknek és elérték a 37.9 milliárd lejt. Ebben az összegben az egyenes adók 7 milliárd 529 millióval szerepelnek, míg tavaly ez a tétel 4.901 millió, 1924-ben 3.207 millió, 1922-ben pedig 1.182 millió volt. A fenti megállapítás különösen vonatkozik a CFR-re. Igaz, hogy az államvasutak autonóm intézményt alkotnak, de minthogy a rendelkezésre álló alapok elégtelenek, az állam volna hivatva a hiányokat pótolni. Az állam azonban elmulasztotta, hogy idejekorán megfelelő kölcsönt szerezzen a vasut reorganizálására és ezért maradt a CFR változatlanul a régi lerongyolt állapotban. Súlyosította a vasut helyzetét a felemelt új tarifa, a rezsimváltozás, a negyedik osztály eltörlése és a rendelkezésre álló vasuti anyaggal való rossz gazdálkodás. Az államvasutak 1927. évi büdzséje 14 milliárdot tett ki, de a lényegesen visszaesett bevételek folytán a CFR zárszámadásai súlyos deficittel fognak zárulni. Az államadósságok terén az egyetlen pontos adat ebben a tekintetben az, hogy az 1927. évi költségvetés 5.956 millió lejt irányzott elő a külföldi államadósságok törlesztésére, ami a budget 15 százalékának felel meg. A jövő év tekintetében 1928-ban kell megkezdnie az államnak az 1922-ben konszolidált 35 millió mont sterling összegű kölcsön amortizálását. A valuta tekintetében azt lehet mondani, hogy a valutaprobléma megszűnt állandó veszedelme lenni a gazdasági életnek. Az elmúlt év folyamán a lej nagyjából a 3.20-as zürichi árfolyamon tartotta magát. Ez a körülmény a Banca Nationala által folytatott politikának köszönhető, amelyet még Jean Chrissoveloni ajánlott a jegybanknak. Ez a politika abban állott, hogy a Banca Nationala devizavásárlásokkal és eladásokkal akadályozta meg, hogy a lej ulrohamosan emelkedjék, vagy essék. Bratianu Vintila mindenesetre szegényebb lett egy illúzióval, mert a lej revalorizációjába vetett szilárd bizalma összeomlott. A lej javulására jellemző, hogy míg februárban egy angol font 853 lejt ért, ma már 790 lejért lehet fontot kapni. A svájci frank február óta 33.86 lejről 31.25 lejre esett vissza.

Külkereskedelem.

Az elmúlt év első tíz hónapjában Románia külkereskedelmi mérlege az importnál 28 milliárd 238 milliót, az exportnál 31 milliárd 639 milliót mutat fel, ami majdnem megfelel az 1926. évi helyzetnek. Ez az év tehát a stagnálás éve volt, minthogy az aktívum mindössze 3401 milliót tesz ki a tavalyi 2296 millióval szemben. Megemlítésre méltó, hogy októberben a külkereskedelmi mérleg 175 millióval passzív volt. Az aránylag kedvezőtlen külkereskedelmi mérleg elsősorban a gyenge termés eredménye, azonkívül pedig a még mindig helytelen utakon járó exportpolitika, mely különösen a liszt kivétel s a fakivitel terén érezte hatásait. Nem kevésbé befolyásolta ezen a téren a külkereskedelmi mérleg kialakulását a horribilis fuvardíj.

Mezőgazdaság, ipar és kereskedelem.

Míg 1926-ban a buzatermés minőségileg gyenge, viszont a tengeri termés kitűnő volt minden tekintetben, addig 1927-ben a buzatermés volt jobb, de a tengeritermés 40 százalékkal esett vissza. A most elmúlt évben 26.7

millió mázsa buza (1926-ban 30.1), 2.4 millió mázsa rozs (2.0), 13.3 millió mázsa árpa (16.8), 8.5 millió mázsa zab (11.5) és 36.9 millió mázsa tengeri (60.8) termett.

A kereskedelem és ipar helyzete lényegesen leromlott 1927-ben. A súlyosbodó krízis oka most is az elviselhetetlen adóterhekben, a horribilis bankkamatokban, a hitelválságban s a bizonytalan valutában keresendő. Ez volt az oka a rengeteg fizetéképtelenségnek és csődnek, amely ebben az évben végig sepet az egész országon. A kereskedelmet ezen kívül megbénították még a magas vámok, amelyek sokszor az áru értékét is felülmulják. Nagyon kevés azoknak a kereskedőknek a száma, akik emiatt legalább a közterheket meg tudták volna keresni és nem adósdottak volna el, vagy nem jutottak bajba. Az ipar elsősorban a hitelhiány miatt szenvedett és alig néhány iparvállalatnak sikerült, más hitelforrás híján, külföldi kölcsönt szereznie. A Credit Industrial által bizonyos szempontok alapján folyósított kisebb-nagyobb hitelek nem tudják a külföldi tőkét helyettesíteni.

Zürichben 3.20, Párisban 15.60 a lej.

Helyi valutaárak. (Január hó 4.)

Kifizetések: Berlin 38.80, Newyork 162. London 792.50, Páris 6.40, Milánó 8.60, Prága 4.82, Budapest 28.45, Zágráb 2.86.50, Bécs 22.95, Zürich 31.35. — **Áru:** Márka 38.50, dollár 161.50, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 8.60, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.82, osztrák schilling 23, svájci frank 31.35. — **Pénz:** Márka 38, dollár 160.50, angol font 785, francia frank 6.30, olasz lira 8.40, cseh korona 4.75, pengő 28.25, dinár 2.75, osztrák schilling 22.80, svájci frank 31.10. — **Irányzat:** Tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Január hó 4.)

Berlin 123.60, Amsterdam 209.15, Newyork 518, London 2528.37.50, Páris 20.39, Milánó 27.38, Prága 15.35, Budapest 90.65, Belgrád 9.13.75, **Bucuresti** 3.19, Varsó 58.05, Bécs 73.20.

Zürichi tőzsdezárlat. (Január hó 4.)

Berlin 123.60, Amsterdam 209.15, Newyork 518.02.50, Páris 20.38.50, Milánó 27.37.50, Prága 15.35, Budapest 90.65, Belgrád 9.13.75, **Bucuresti** 3.20, Varsó 58.05, Bécs 73.20.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Január hó 4.)

Devizák: Páris 6.37, Berlin 38.65, London 790, Newyork 161.55, Milánó 8.56, Zürich 31.27, Bécs 22.87, Prága 4.80, Budapest 28.32. — **Valuták:** Napoleon 650, márka 38.50, léva 1.19, török lira 0.83.50, angol font 788, francia frank 6.50, svájci frank 31.40, olasz lira 8.65, drachma 2.15, dinár 2.85, dollár 161, lengyel zloty 18.50, osztrák schilling 23.10, pengő 28.40, cseh korona 4.76.

— **Amerika telefonösszeköttetést keres Európa államaival.** Londonból jelentik: Az amerikai posta- és telefonigazgatóság tárgyalásokat folytat Angliával, abban az irányban, hogy a jelenleg Amerika és Anglia között fennálló telefonösszeköttetést Európa többi államaira is kiterjesszék.

Irodalom és művészet

* **Heti műsor.** Csütörtök: Egyházi ünnep miatt nincs előadás. Péntek d. u. 3-kor: Vengerkák, dráma. Este 9 órakor: Fecskefészek, nagyoperett. (Bemutató-előadás. Lengyel Irén, Szentgyörgyi Mária, Galetta Ferenc felléptével. A. bérlet.) Szombat: Fecskefészek, nagyoperett. (Lengyel Irén, Szentgyörgyi Mária, Galetta Ferenc felléptével. B. bérlet.)

* **Az aradi színházi iroda hírel.** A Fecskefészek. Amikor Bécsben bemutatták a Schwalbennest című operettet, minden esemény el-

U 5 és 10 lejes helyárrakkal
R pénteken d. u. 1/2, 12 órakor
A NAGY MATINÉ
I változatos műsorral.
A Páholy ülés 15.- lej.

ERZSEBET MOZGO.

Pénteken d. u. 3, 1/2, 6, 1/2, 8 és 1/2, 10 órakor
(az e hó 2-ára hirdetett szenzációs sláger)

„Lessz maga juszt is az enyém“
Lillian Harvey és Hans Junkermannal
a főszerepben.

Szombaton d. u. 5, 7 és este 9-kor

ARADON PREMIER!
Ha szerelem nem volna

Főszerepekben: **Jeni Jugo**, a CASANOVA
és **Harry Halm**, „Apának Jenni nem néhez“
főszereplő!

törpült. A bécsiek másról nem beszéltek, mint erről az operettujdonságról, amely nemcsak művészi, de társadalmi eseményé növekedett. Azóta egyik jubileumát a másik után érte meg a darab és már Budapesten is sorozatosan játsszák Fecskefészek címen. Nálunk Vizkereszt napján, pénteken este 9 órakor mutatják be a Fecskefészeket s ez a premier a szezon slágere lesz. Kedvesebb és szellemesebb librettót keveset irtak és maga a muzsika valószínűs gyönyörűség. És az előadás a legjobbak közül való. Erről gondoskodik Hetényi Elemér főrendező és Csányi Mátyás karmester. De a szereplők is mindent elkövetnek, hogy a Fecskefészek feledhetetlen élmény maradjon. Lengyel Irén, Szentgyörgyi Mária, Galetta Ferenc, Deésy Jenő, Kun Dezső és Olasz Lajos tudásuk legjavát adják és így bizonyos, hogy forró siker lesz pénteken este. — **Vizkereszt napján délután 3 órai kezdettel a nemrég bemutatott nagyszerű operett, a „Vica meg a Marci“ kerül színre. A szereposztás ugyanaz, mint a karácsony előtti premieren volt. A színház igazgatósága a közönség kedvében akarván járni, nagyszabású sorsolást rendez. Több malac kerül ez alkalommal a közönség között kisorsolásra. Délután 6 órakor Pásztor Árpád hatalmas és izgalmas drámája, a Vengerkák kerül színre a főszerepekben a drámai társulat legjobb erőivel.**

* **Hazatért Magyarországra egy emigráns író.** Budapestről jelentik: Farkas Antal, az ismert szocialista író, nyolc évi emigráció után hazaérkezett Bécsből. A bécsi magyar követségtől igazolványt kapott, amely szerint nyugodtan hazatérhet. A határon elvették igazolványát és felszólították, adjon reverzalist, hogy otthon nem vesz részt a politikai életben és írásaiban is kerülni fogja a politikát.

* **A Minorita Kulturházban Vizkereszt ünnepén (január 6.) délután 5 órakor kulturális előadás lesz. Z. Várady Margit áriákat és dalokat énekel. Lászlóné Prohászka Elvira költeményeket szaval, Stern Magda és Szentmiklóssy Magdolna zongorázik. Végül Wild Endre dr. folytatja előadását Palesztináról. Vetítésre kerül A három szent király utazása Betlehembe. Ruhatár és program kötelező, helyek előjegyezhetők a Vasárnap kiadóhivatalában.**

* **A Nyugat január 1-i száma rendkívüli terjedelemben megjelent. Az ünnepi szám tartalma: Babits Mihály Fenyő Miksának ajánlott verse: Az eimaradt tósz. Füst Milán verse: Barátimhoz. Kimagasló értéke a számnak Réti István, a kitűnő festőművész nagy cikke, melyben gyermekkorra emlékeit írja meg. Gazdag irodalmi, színházi, képzőművészeti és filmrovatok egészítik ki az ünnepi számot, amelynek ára a rendes szám árának megfelelő 60 lej. Negyedévi előfizetés 300 lej. A Nyugat új előfizetői is ingyen kapták Beck Ö. Fülöp most készülő remek Ady-plakettjét, melynek bolti ára 900 lej lesz. Főbizományos: Pallas, Cluj, Strada I. Ratiu A.**

— **RÁDIÓ-MŰSOR.** Csütörtök, január 5. Wien—Grác. 19.30. Schubert est. — Berlin. 17. Magyar zeneest — Boroszló. 22.30. Táncczene. — Frankfurt a. M. 16.30. Hangverseny. — Leipzig. 16.30. Zenekari hangverseny. — Pozsony. 20. Zenekari hangverseny. — Prága. 20. Cseh filharmonikusok hangversenye. — Stuttgart. 20. Operaelőadás. — Zágráb. 17. Zenekari hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. — 17. Cigányzene. 20.30. Két egyfelvonásos. 23. Jazz-band.

LEGUJABB.

A belgrádi Telegraphen-Union rádió-tudósítása az Aradi Közlöny számára.

Diplomáciai szakítás Görögország és Törökország között.

Athénből jelentik: A görög kormány visszahívta angorai követét, aki rövidesen el is hagyja Törökországot s Angorában mindössze egy ügyvivő marad vissza. A visszahívás oka az, hogy a görög kormány nagy mérték-

ben elégedetlen a lausanei szerződés végrehajtásának módzatai miatt. A görög kormány a szakítást a hágai békebiróság és a Népszövetség elé is terjeszti.

Oroszország új követe Olaszországban.

Moszkvából jelentik: Az ellenzéki magatartása miatt visszahívott római orosz követ, Kamenev helyett nem Lucsarszky, hanem Ottó Schmidt lesz az új követ, aki inkább tu-

dós, mint politikus. Még csak 32 éves és eddig matematikai előadásokat tartott a moszkvai egyetemen.

Szovjetdelegáció érkezett Budapestre.

Budapestről jelentik: Tegnap délelőtt szovjet orosz komisszió érkezett ide, amely 3000

lovat vásárol a szovjet hadsereg részére. A bolsevik delegációt detektívek őrzik.

Budapesti angol kereskedő titokzatos eltűnése Erdélyben.

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrségen ma délelőtt feljelentést tettek, hogy egy állandóan Budapesten tartózkodó angol kereskedő, névszerint Richard Coatesa eltűnt. A nyomban megindult rendőrségi kutatás megállapította, hogy Coatesa budapesti laká-

sáról még november végén távozott el azzal, hogy Erdélybe utazik. Azóta semmi hír nem érkezett róla. Barátai most attól félnek, hogy a december elején történt erdélyi zavargások során valami baj történhetett az angol kereskedővel.

Cáfolják Briand és Mussolini találkozását.

Rómából jelentik: Az itteni politikai körökben határozottan cáfolják egyes német lapok ama hírét, hogy Mussolini és Briand rövidesen találkozik. Az esetleges találkozás dolgában a diplomáciai tárgyalások legfeljebb e hó végén indulhatnak csak meg.

videsen találkozik. Az esetleges találkozás dolgában a diplomáciai tárgyalások legfeljebb e hó végén indulhatnak csak meg.

Fogolycsere Lengyel- és Oroszország között.

Kövnóból jelentik: Kunoszovo lengyel-orosz határállomáson ma érdekes fogolycsere történt. Huszonkilenc, Oroszországban különböző ellenforradalmi ténykedésért elzárt lengyel állampolgárt kicseréltek kilenc orosz

kommunistával, akik különböző lengyelországi börtönökben ültek bolsevista üzelmek miatt. A kicserélési akció — hír szerint — folytatódni fog a két ország között.

Nagyarányu árvizveszedelem Angliában.

Londonból jelentik: Darthford, Kent grófságbeli városkában borzalmas árvizveszedelem pusztít. A fékevesztett ár gyárakat, kereskedőtelepeket öntött el; a tűzoltóság meg-

szesített erővel dolgozik a mentési munkálato-
kon, a helyzet azonban igen komoly, mert a víz magassága sok helyütt a két és fél métert is eléri.

Súlyos csapásokat osztogat a banktörvény.

Magánbankok pénze a Banca Nationalnál. — Állampapírok kényszervétele. — A törvény tőzsdéspekulációba kergeti a bankokat.

Az új banktörvény-tervezet élénken foglalkoztatja a pénzügyvilágot, de a különböző szakvéleményekből kitűnik az is, hogy ez a tervezet is hijjával van az alaposágnak és alighanem csak arra lesz jó, hogy az amugy is nehezen reuzáló bankok működésében különböző nehézségeket idézzen elő. A tervezet óriási hatalmat biztosít az u. n. banktanácsnak, amely a törvény végrehajtó szerve lesz és kilenc tagból fog állani, akik a pénzügyminisztériumból, a Banca Nationalból és a román bankszövetségből kerülnek ki. A tanács fiskális jellegű összetételénél fogva autonóm életet nem élhet és mivel saját maga állapítja meg működési szabályzatát, könnyen szertelenségbe tévedhet és kerékkötőjévé válhat a pénzügyintézetek működésének. A kisebb pénzügyintézetekre súlyos csapást jelent a tervezet az a kategorizálása, amely megszabja az alaptőke minimumát. Eszerint ugyanis a fővárosi és a három fiókkal rendelkező vidéki bank alaptőkéjének legalább 20 millió lejre kell rugnia, a kevesebb fióku bankok alaptőkéje pedig minimálisan 10 millió lej. Ez az osztályozás még nem volna kifogásolható, azonban nincs megmondva az, hogy a kategorizálás az alaptőkére, vagy az összes saját tőkékre értendő-e?

Katasztrófális hatása lehet azonban ama rendelkezéseknek, amelyek a betétesek védelme címén arra kényszerítik a bankokat, hogy vagyoniuk egy részét szigorúan körülírt módzatok mellett kezeljék. A tervezet 11. szakasza értelmében a pénzügyintézetek saját tő-

kéjük 10 százalékát készpénzben, vagy az állam által garantált értékpapírokban kötelesek kaució gyanánt letenni a Banca Nationalnál. Azt azonban nem mondja meg a tervezet, hogy a papírokat napi kurzuson, vagy névértékben kell-e számítaniok. Ezenkívül a betétek 15 százalékát készpénzben állandóan készen kell tartaniok, ezt azonban a tanács vista letéteknél felemelheti 50 százalékra. További korlátozás, hogy az alaptőke 50 percentjé papírokban kell tartalékolni, még pedig felét állampapírokban, felét pedig tőzsdén jegyzett papírokban. Tartalékba kell helyezni az évi nyereség 10 százalékát, mindaddig, amíg az így keletkezett összeg el nem éri az alaptőke 50 percentjét.

Ezek az intézkedések arra jők, hogy a jegybankot magánintézetek pénzével lássák el, másrészt burkolt kényszer útján állampapírokat helyezzenek el a pénzügyintézeteknél. Az eljárás majdnem kényszerkölcsönjellegű. A tervezet tőzsdéspekulációba kergeti a pénzügyintézeteket, amikor elrendeli, hogy a tartaléktőkék fele tőzdepapírokból álljon. Minden tavaszkor nagy hosszt idéz elő majd a spekuláció, aminek hasznát néhány nagyrésztvényes vágja zsebre, aztán leesik a papírok árfolyama, ami miatt a pénzügyintézeteket jelentékeny veszteség fogja érni.

A törvény a külföldi pénzügyintézetek fiókjaira is kiterjed, ezek azonban betéteket nem kezelhetnek. Ez az eljárás nem alkalmas arra, hogy a külföldi tőkében bizalmat keltsen az ország iránt. A külföldi tőke nem lesz hajlandó arra, hogy az itteni bankokban fruktifikálja az ország gazdasági életét, amikor elzárják őt a helyi valuta felvételétől. A törvénytervezetben előírt publicitás, amelynek értelmében a nyilvánosság elé kerülnek a közgyűlésen az intézetek legbensőbb ügyei, meg hogy közgyűlési jóváhagyás kell ahhoz, ha a bank tő-

kéje 10 százalékát meghaladó kölcsönt aká folyósítani, mindez kerékkötője a normális bankéletnek. Zavartkeltésre és zsarolásn nyújt alkalmat.

A pénzügyintézetek nagy aggodalommal néznek az új banktörvény elé, amely nagyon meg fogja nehezíteni az amugy is súlyos gazdasági viszonyokat.

Hárommillió kártérítés az állam ellen.

Egy koncesszió különös fejleményei. — Cluji kereskedő szokatlan kárjárólja.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának telefontelefontése.) A cluji törvényszék tegnap kezdte tárgyalni Porumb János cluji vaskereskedő kártérítési perét, melyet három és fél millió erejéig indított az állam ellen, azon a címen, hogy közel két esztendeig jogtalanul fogva tartották. Porumb János mintegy három évvel ezelőtt koncesszió kapott a kormánytól, hogy az erdélyi csatatereken visszamaradt háborús anyagokat szedje össze és értékesítse azokat. A kereskedő üzleti körútján az apahidai állomáson megvásárolt egy félvaggon ócskavasat hadianyagként, amelyről azonban ki derült, hogy az államvasutak tulajdonát képezte. Porumb ellen gazdasági eljárás indult, majd letartóztatták, de később, úgy a törvényszék, mint az ítélőtábla felmentette a vád alól és két évi fogság után szabadlábra helyezték. A megurított kereskedő azzal indokolja keresetét, hogy fogsága alatt jömenetelű üzlete tönkre ment és három milliónál többre tehető az az összeg, amelyet letartóztatása alatt keresett volna. A tegnapi tárgyaláson kihallgatott tanúk kedvező vallomást tettek a kereskedő mellett. Ítélet holnapra várható.

SPORT

O Magyar futbalcsapat győzelme. Athénából jelentik: A Görögországban turázó Pest-erzsébet 4:1 arányban megverte Görögország bajnoksapatát, az Olimpiakust.

Felélős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

NYILTTÉR.

Felirat alatt közölték nem vállalunk felelősséget.

Üzlethelyiségünket és irodánkat

Str. Alexandri 1. szám alá
(Salacz-uca)

helyeztük át.

Sándor Ivan hírlapiroda,
Rudolf Mosse R. T. hirdető iroda

HIRDETMÉNY.

A Kárpáti Gyula csödtömegéhez tartozó kőbányai rövidárak (csipkék, szalagok, harisnyák stb.) Bul. Reg Ferdinand 19. sz. alatt levő udvari raktárhelyiségben szabadkézből darabonként is alkalmi áron f. hó 9-től kezdődőleg eladásra kerülnek.

Arad, 1928. január 4.

Sommer Nándor,
csödtömegszedő.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, akik drága halottuk:

Kiss Józsefné

temetésén résztvettek, koporsójára virágot helyeztek, részvétlátogatásukkal fájdalomkon enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

A gyászoló:

Kiss és Pastyina-osalád.

Az összes raktáron levő téli női és leányka felölték minden elfogadható árrban el lesznek adva addig, amíg a készlet tart.

Julia PLESZ Gyula cégnél ARAD
 ««« Strada Colonel Piriol (Vörösmarty-uca), a színház hátsó bejáratával szemben. »»»
A M I T I E rendszer. Mélyen leszállított áruk

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 8 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szó. Hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak elhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézköndésre válaszolunk. Ajánlatok, feligés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefonszáma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

DOMBORNOMÁSÚ névjegyek és levelepapírok minden papirkereskedésben megrendelhetők. 15301

ALKALMAZÁS.

KÖZPONTBAN csinosan bútorozott szoba fűtéssel, világítással s fürdőszoba használatlalt egyedül álló intelligens nők átadatik, ki ezzel szemben a lakás elhelyezését vállalja, azonban nappal házon kívüli hivatását teljesítheti. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában. 215

16 ÉVES leány, magyar-román nyelvet bírja, gyermekek mellé ajánkozik. Címet az Aradi Közlöny kiadójába kér. 218

MINDENES szakácsné azonnal beléphet. Str. Consistoriului 2. II. em. Dr. Szántó. 217

LAKÁS.

KÉTSZOBÁS LAKÁS fürdőszobával, mellékhelyiségekkel és nagy kizethelyiséggel máhelynek, irodának vagy raktárnak alkalmas, azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 214

KÜLÖNBEJÁRATU tisztá bútorozott szoba azonnalra is kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 222

KERESEK nagyobb egyszoba konyhas esetleg kétszobás lakást április vagy május elsejére. Ajánlatokat Virág-u. 61. szám kérék. 500

VÉTEL ÉS ELADÁS.

BONGORÁK, utazó bunda, szőnyegék, komplett szobabereendezések, különböző bútordarabok, férfi kabátok és öltönyök, perzsa bundák, férfi bundák, festmények, antik comodok, kis vitrin, antik órák, szekrények, ágyak, asztalok, ketelek, szalonok, divány, gyermekágy, paravánok, márkás porcellánok, uszonna garnitúrák, dísztárgyak stb. eladók. Széchenyi-bizományi üzlet Str. Horia (Széchenyi-u) Neuman-palota. 1000

ANTIK és modern bútorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt bútorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, sbb bizományi-áru veszek, azok magas árrban való kvors eladásáról gondoskodom. Széchenyi-Strada Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

MACULATURA-PAPÍR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Az előre haladt ezeken miatt ruhabáronyok, flanellek, női és férfi-kabát szövetek mélyen leszállított áron lesznek elárusítva. **RIPPNER és BENKÓ** Műtárgyházban, Arad, Str. Eminescu (Bok F.-u.) **A M I T I E rendszer!**

INGATLAN.

MÓSÓCY-telep. Str. Vidra 11. sz. magánház melléképületekkel haszonbérbe kiadó vagy eladó. Tudakozni Str. Vidra 9. szám. 209

KÜLÖNFÉLÉK.

SAJÁT cikkemmel január közepén utra indulok egész Erdély, Bánát és Regátba, más cikkek könnyű kollekciót magammal vihetném. Cím: Gloria szövőipar, Arad, Str. Doamna Balasa 166. (Demeter-uca.) 202

KÉRELEM A NEMESSZIVŐ EMBEREKHEZ. Bleyer Ignác 76 éves, súlyos betegségben szenvedő, egykor jobb napokat látott ember, kéri a nemesszivő emberek bármilyen támogatását. Str. Badea Cartan (Angyal-u.) 26. 600

Maculatura papír 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.

Olesón eladó bérház!

Belvárosban, emeletes adómentes bérház, egy 4 és egy 2 szoba, elő, fürdőszoba, parkettás és egy 1 szobás lakással, jelenleg 80.000 lej bérjövdelemmel, áron alul, utolsó árrban 650.000 lejért eladó, kevés készpénzzel átvehető. Bővebbet: URANUL irodában, volt Józsefőherceg-ut 1. Városházával szemben. 220

AGILIS ÜGYNÖKÖK

közszükségleti cikk bevezetésére és terjesztésére, kizárólag magánfelek látogatására magas jutalék mellett felvételnek. Jelentkezni 10-12-ig **..AGRARIA** magkerekedés Arad, Plata A. Iancu 8. (Szabadság-t) **Rendőrlaktanyához** közel fekvő három szobás ház kiadó, azonnal elfoglalható. Bővebbet: Uranul irodában, volt Józsefőherceg-ut 1. sz. Városházával szemben. 220

Marco Franco

Bucuresti, Str. 14. Martie No. 22. Különleges anyagi (építészeti) konstruktóri képviselőt keres Bucuresti megbízatással. Kívánságra referenciákat nyújt.

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztálysorsjáték bőven alkalmat nyújt Önnek erre: **Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben:**

10 millió lej = 2 millió cK.

2 jutalomdíj á 3 1/2 millió lej = 700.000.- cK.

2 nyeresemény á 1 1/2 millió lej = 300.000.- cK.

2 nyeresemény á 1 millió lej = 200.000.- cK.

1 nyeresemény á 1/2 millió lej = 100.000.- cK.

és sok nyeresemény á 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lej, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 cK. stb.

Osszesen 115.000 nyeresemény.

285 millió lej = 57 millió cK.

összértékben.

Minden egyes nyeresemény készpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve.

Minden második sorsjegy nyer.

Az I. oszt. huzása 1928. január 18-án.

Rendeljen azonnal az általánosan ismert

Fortuna Bankháznál, Bratislava.

Megrendelő lap. Borítékban küldendő.

FORTUNA BANKHÁZNAK.

Bratislava, Csehszlovákia.

Küldjön I. oszt. huzáshoz

egy sorsjegyet á 400.— lej fél á 200.— lej negyed á 100.— lej.

Az összeget Önnek a sorsjegy vétele után vagy postalávalvannyal vagy pénzeslevélben átutalom. 6939

Név: _____
 Hely: _____ Uca, ut: _____
 C. _____

Legszebben Buttinger Teréz gőzmosódája Arad, fányez, vasal és mos Str. Consistoriului (Batthyány-uca) 7.

Perzsa szőnyegek
 legjobb kivitelben, legolcsóbban beszerezhetők
YILDIZ
 keleti szőnyeg műteremben.
 Arad, Calea Saguna No. 119.
 (Varjassy Lajos-uca). 212

I. emeleti helyiség,
 mely all két nagy uccai és egy udvari szobából
 irodának, szalonnak, orvosi rendelőnek, üzletnek, műhelynek rendkívül alkalmas,
kiadó.
 Cím az „Aradi Közlöny” kiadójában.

Spitz Testvérek
 fatermelők és fakeskedők.
 Központi iroda: Arad, Bulev. Reg. Maria 9
 Telefon: 719.
 Ajánlják prima, száraz hasáb
tűzifákjukat
 waggontételben, legolcsóbb napi áron. 210
 Kíváncságra házhoz szállítva